Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

• № 84 (20. 651) • 1990 йил 11 апрель, чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

ПРЕЗИДЕНТЛИК КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

9 апрель куни СССР Президенти М. С. Горбачев раислигида президентлик Кенгашининг мажлиси бўлди, унда Литва ССРдаги ва шу республика теварагидаги вазият кўриб чиқилди. Республика Олий Советининг СССР Президенти Мурожаатномасига жавоби амалий руҳда эмаслиги ва муаммони ҳал қилиш учун реал йўл очиб бермаслиги, аслида ишни боши берк кўчага киритиб қўйиши таъкидлаб ўтилди. Литванинг ҳозирги раҳбарияти ўзининг Конституцияга зид ҳаракатлари билан, ғайриқонуний чораларни авж олдириш билан тангликдан чиқиш имкониятларини тўсиб қўймоқда, республикадаги вазиятни кескинлаштирмоқда ва бунинг учун тўла жавобгардир.

Президентлик Кенгашининг аъзолари СССР халқ депутатлари учинчи Съездининг мандатига амал қилиб, бундан буён СССР Конституциясини, республика территориясида яшайдиган гражданларнинг, умуман мамлакатнинг манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган иқтисодий, сиёсий ва бошқа тусдаги чораларни кўриш зарур деган хулосага келдилар.

(ТАСС).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Советининг қарори

Ўзбекистон ССР ҳукуматининг келгусидаги фаолияти дастури ва Ўзбекистон ССРнинг иқтисодий, ижтимоий-маънавий мустақиллигини шакллантиришнинг асосий концепциялари тўғрисида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ш. Р. Мирсаидовнинг «Ҳукуматнинг келгусидаги фаолияти дастури ва Ўзбекистон ССРнинг иқтисодий, ижтимоий-маънавий мустақиллигини шакллантиришнинг асосий концепциялари тўғрисида»ги маърузасини муҳокама қилиб, шуни қайд этадики, иқтисодий ва социал соҳаларда илгари белгиланган қайта ўзгаришлар кутилган натижаларни бермади.

Демократиялаш ва ошкоралик вазиятида йиллар бўйи тўпланиб қолган ижтимоий-сиёсий ҳаёт, миллатлараро муносабатлар, социал соҳани ривожлантириш муаммолари яққол кўринди. Истеъмол бозорининг номутаносиблиги кучайди, молиявий системанинг издан чиқиши, кўпгина товарлар ва хизмат кўрсатишлар тақчиллигининг кучайиши, аҳолини иш билан банд этиш муаммоларининг кескинлашуви юз берди. Уй-жой ва озиқ-овқат муаммолари кескинлигича қолмоқда, экологик вазият мураккаблашмоқда. Жиноятчиликка қарши курашда кескин ўзгаришлар йўқ.

Ривожланишнинг объектив қонунлари бузилиши, давлат, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомининг бўшаштириб юборилиши бунинг асосий сабаблари ҳисобланади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети вужудга келган вазиятдан чиқишнинг йўлини социалистик федерализм принципи барқарорлигига таяниб, халқ хўжалигини тубдан қайта қуриш, иқтисодий ислоҳотни шакллантириш ва чуқурлаштиришдан иборат деб билади.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР ҳукуматининг келгусидаги фаолияти дастури ва республиканинг иқтисодий, ижтимоий-маънавий мустақиллигини шакллантиришнинг асосий концепциялари маъқуллансин.

2. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига қуйидагилар юклатилсин:

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг, сессиясида халқ депутатлари томонидан билдирилган таклифлар, мулоҳазалар пухта ўрганилсин ва ҳукуматнинг келгусидаги фаолиятида ҳисобга олинсин, бошланган ижобий ўзгаришлар мустаҳкамланиши ва ривожлантирилиши учун кенг қамровли чоралар ишлаб чиқилсин ва амалга оширилсин;

ягона иттифоқ федерацияси доирасида Ўзбекистон ССРнинг иқтисодий мустақиллигини шакллантириш асосида республиканинг социал-иқтисодий, сиёсий ва маънавий-ахлоқий ҳаётининг барча соҳаларидаги ҳуқуқлари ва суверенитетини кенгайтириш йўлини изчил ўтказиш таъминлансин;

ҳам республиканинг ўзидаги, ҳам иттифоқ, чет мамлакатлардаги илмий ҳамда саноат марказларида ишчилар, мутахассислар, илмий кадрлар тайёрлаш миқёсларини кенгайтириш ва сифатини ошириш чоралари кўрилсин. Шу мақсадда юқори малакали кадрлар тайёрлашнинг давлат программаси ишлаб чиқилсин;

молиявий сиёсат фаоллаштирилсин, республиканинг ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашига ва молиявий манфаатларини ҳимоя қилишига имкон берадиган нархлар ва тарифлар даражасини қайта кўриб чиқиш чораларига оид таклифлар қисқа муддатда ишлаб чиқилсин;

республиканинг ва ҳар бир регионнинг халқ хўжалигини бошқариш даражасини янада ошириш билан бир қаторда, ташқи иқтисодий алоқаларни фаол ривожлантириш ва самарадорлигини ошириш ва халқ хўжалиги структурасини такомиллаштириш, республиканинг ишлаб чиқариш ва илмий-техника потенциалини сифат жиҳатидан янгилаш билан боғлиқ муаммоларни тезда ҳал этиш мақсадида Ўзбекистон ССРнинг валюта фонди вужудга келтирилсин;

қонунчилик ва ҳуқуқ-тартибот бутун чоралар билан мустаҳкамлансин, гражданларнинг хавфсизлиги, уларнинг ҳаётига, саломатлигига, ор-номусига ва мулкига ҳар қандай хуружлардан холис бўлиши таъминлансин.

3. Қуйидаги чора-тадбирларни амалга ошириш Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг энг муҳим вазифалари деб ҳисоблансин:

Ўзбекистон Компартиясининг сайловолди дастурида баён қилинган Ўзбекистон ССРни миллий, социал-иқтисодий ва маънавий ривожлантириш ва меҳнаткашлар фаровонлигини оширишнинг асосий йўналишларини изчил амалга ошириш;

иқтисодий ва ҳуқуқий воситалардан фойдаланиш асосида аҳолининг, айниқса, унинг кам таъминланган қатламларини, кўп болали оилаларни, ногиронларни, байналмилалчи жангчиларни, пенсионерларни социал таъминотини кучайтириш, оналик, оила ва болаликнинг, студентларнинг ҳамда ўрта махсус ўқув юртлари талабаларининг таъминотини яхшилаш;

аҳолининг озиқ-овқат таъминотини, овқатланиш структурасини яхшилаш, уни илмий меъёрларга яқинлаштириш;

уй-жой қурилиши, соғлиқни сақлаш, илм-фан, маориф ва маданият ривожини жадаллаштириш;

миллий-маданий меросни сақлаш ва уни янада ривожлантириш;

агросаноат комплексини юксак даражада ривожлантириш қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуриш, қишлоқ аҳолисини сифатли ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлашнинг давлат программасини ишлаб чиқиш ва Ўзбекистон ССР Олий Совети сессияси муҳокамасига киритиш;

капитал қурилиш ва бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш;

Истеъмол бозорини озиқ-овқат ва озиқ-овқатдан ташқари моллар билан тўлдириш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажмларини ва турларини ҳамда турли хизмат кўрсатишни кенгайтириш;

регионларнинг иқтисодий ва социал ривожланишини тенглаштириш, республиканинг барча ҳудудида аҳолининг ҳаёт кечириши учун тенг шарт-шароитни яратиш мақсадида, айниқса саноати суст ривожланган областларда индустрлаштиришни жадаллаштириш;

атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бўйича ишлаб чиқилаётган давлат программасига мувофиқ, планларнинг экологик йўналишини кучайтириш ҳамда Орол денгизи, Фарғона ва Зарафшон водийлари, Тошкент агломерацияси, Сурхондарё области табиий муҳитига зарарли таъсир кўрсатаётган муаммоларни ва экологик аҳвол ёмон бўлган бошқа жойлардаги масалаларни биринчи навбатда жадал ҳал этиш.

4. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳукумат программасини амалга оширишнинг аҳволи ва унинг қандай бажарилаётгани ҳақида Ўзбекистон ССР Олий Советини мунтазам равишда хабардор қилиб турсин.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети ҳисоблайдики, иқтисодиётни соғломлаштириш, иқтисодий ва маънавий мустақилликни шакллантиришнинг асосий йўналишлари бўйича ҳукуматнинг келгусидаги фаолият дастурини бажариш хўжалик бошқарув ва халқ ҳокимияти органларидан қатъий ҳаракат қилишни, барча Ўзбекистон ССР халқ депутатларининг, республика барча меҳнаткашларининг фаол қатнашувини талаб қилади. Ўзбекистон ССР ҳукумати таклиф қилаётган чора-тадбирларни амалга ошириш республикани узлуксиз ривожлантириш ва аҳолининг турмуш даражасини ошириш учун шарт-шароит яратади.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1990 йил 31 март.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Советининг қарори

Имтиёзларни тугатиш ва гражданларга бериладиган енгилликлардан фойдаланишни тартибга солиш комиссиясини тузиш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Мавжуд имтиёзларни тугатиш ва гражданларнинг енгилликлардан фойдаланишини тартибга солиш юзасидан конкрет таклифлар ишлаб чиқиш мақсадида қуйидаги Ўзбекистон ССР халқ депутатларидан иборат ҳайъатда имтиёзларни тугатиш ва гражданларга бериладиган енгилликлардан фойдаланишни тартибга солиш комиссияси тузилсин:

Ҳамидов Жаҳонгир Ҳамидович — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари, комиссия раиси.

Бугров Борис Иванович — Ўзбекистон ССР Олий Совети Раисининг ўринбосари, комиссия раисининг ўринбосари

Адаманов Осмон Курт-Сеитович — Ўзсовпроф секретари

Козлов Владимир Алексеевич — Сирдарё область «Голодностепирмонтаж» 2-механизациялашган кўчма колоннаси монтажчи слесарларининг бригадири

Кўчимов Абдусаид — «Ленин учқуни» газетасининг муҳаррири

Муҳаммадқулова Муяссар — Тошкент шаҳридаги 10-туғуруқхона бош врачи

Оразбоев Омонгелди — Қорақалпоғистон АССР Қўнғирот районидаги Чапаев номли совхоз бригадири, СССР халқ депутати

Усмонов Саид — Уруш ва меҳнат ветеранлари Қашқадарё область кенгашининг раиси

Фузайлов Фарҳод Зиёдуллаевич — округ ҳарбий госпиталининг бўлим бошлиғи

Шоабдураҳимов Шоиноят Раҳимович — халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси

Хлебушкина Антонина Павловна — Тошкент шаҳридаги 22-болалар уйининг директори

Юсупов Акбаржон — «Ўзбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба союз комитетининг раиси

Ҳайдаров Зилемхон — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ишлар мудири

2. Комиссия гражданларга бериладиган енгилликларнинг амалдаги системасини синчиклаб ва ҳар томонлама ўрганиш асосида улардан фойдаланишни, қонун ҳужжатлари талаблари ва социал адолат принципларига мувофиқ тартибга солиш юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиясида кўриб чиқиш учун таклифлар тайёрласин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри. 1990 йил, 31 март.

Бугун Москвада ВЛКСМ XXI съезди ўз ишини бошлайди

Бутуниттифоқ комсомоли съездига тайёргарликда мамлакат барча жумҳуриятлари ва вилоятларининг комсомол-ёшлари фаол қатнашдилар. «ВЛКСМнинг дастурий мақсадлари» ҳамда Устави лойиҳалари, бошқа комсомол ҳужжатлари ёшларнинг турли гуруҳлари манфаатлари, фикр-мулоҳазаларини инобатга олиб ишлаб чиқилди.

Бугун очиладиган съездда ана шу ҳужжатлар билан бир қаторда СССР Олий Совети сессиясининг ёшларга оид давлат сиёсати ҳақидаги дастури, комсомолнинг бундан буён жамиятда тутадиган ўрни ва роли, унинг партия ҳамда бошқа турли жамоат ташкилотлари билан ўзаро муносабатлари, ВЛКСМ ва жумҳуриятлар комсомол ташкилотлари ўртасидаги алоқалар тартиби ҳам қизғин муҳокама қилинади.

Съезд ишида, мунозараларда Ўзбекистонлик делегатлар ҳам фаол қатнашиш ниятидалар.

Суратда: Ўзбекистонлик делегатлардан бир гуруҳи.

Р. АЛЬБЕКОВ сурати.

21 АПРЕЛЬ — ЛЕНИНЧА ШАНБАЛИК КУНИ

ХЎЖАЛИКДА ЯНГИ БОҒ

● Тоғ ёнбағирларидаги «Қизил чорвадор» совхозининг деҳқонлари В. И. Ленин туғилган куннинг 120 йиллигига бағишланган шанбаликка тайёргарликни Жиззах областида биринчилардан бўлиб бошлаб юборишди.

Деҳқонлар ишдан ташқари вақтда ўн гектар майдонда хўжаликда биринчи мевали боғ барпо этдилар. Бундан ташқари совхознинг 13 посёлкасида территорияни тозалаш ва ободонлаштириш ишлари бошланди. Бу ишларни 21 апрелгача ниҳоясига етказиш мўлжалланган.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «Ўзбекистон ССР матлубот кооперацияси системасида тайёрлаш фаолиятини ва қайта ишловчи саноатни тубдан қайта қуриш тўғрисида» қарор қабул қилди.

(Қарор матни билан газетанинг иккинчи саҳифасида танишасиз).

СССР Олий Советининг учинчи сессиясида

Ўзини кўрсатиш учун имкон бериш керак

ТАССНИНГ ПАРЛАМЕНТДАГИ МУХБИРЛАРИ КРЕМЛДАН ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Ёшлар тўғрисида ғамхўрлик қилиш — миллатнинг келажаги ҳақида ўйлаш демакдир. Бу оддий ҳақиқат бўлса ҳам, ҳамма вақт ғоят долзарб бўлиб келган. Ёшларга доир давлат сиёсати бўлиши зарурми, шунга мувофиқ уни тартибга солиб турадиган қонун ҳам керакми — бу ҳақда кўпдан буён баҳс кетмоқда. Мана бугун ана шу баҳс якунловчи босқичга қадам қўйганга ўхшайди. СССР Олий Совети палаталарининг 9 апрелдаги қўшма мажлиси «СССРда ёшларга доир давлат сиёсатининг умумий асослари тўғрисида»ги Қонун лойиҳасининг дастлабки муҳокамаси билан бошланди.

Мажлисни очган СССР Олий Советининг Раиси **А. И. Лукьянов** доклад қилиш учун СССР халқ депутати **В. И. Мироненко**га сўз беради.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Қонун лойиҳасини тақдим этди.

Депутатларнинг кўпчилиги ёшларга доир давлат сиёсатини шакллантиришни қўллаб-қувватлади. Улар тақдим этилган Қонун лойиҳасига жиддий таклифлар киритиб, бир фикрда якдил бўлдилар: келажакни кўзлаётган жамият ёшларга таяниши лозим. Бу фикрни болалар манфаатларининг таниқли ҳимоячиси депутат **А. А. Лиханов** ва ветеранлар ҳамда ногиронлар ишлари юзасидан парламент комитетининг вакили **А. И. Голяков** тасдиқладилар.

Депутатлар Қонун лойиҳасини биринчи муҳокамада маъқулладилар. Бу комсомолнинг бўлажак съездига тайёргарлик чоғида муҳим босқичдир.

Парламентнинг Ошкоралик ва гражданларнинг ҳуқуқлари, шикоят ва аризалари масалалари комитети номидан унинг раиси **В. К. Фотеев** СССР Олий Совети учинчи сессиясининг кун тартибига СССР Президентининг шани ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш тўғрисидаги масалани киритишни таклиф қилди. У демократиялаш ва ошкоралик авайлаб асрашга, инсонпарварлик ва юксак аҳлоқий мазмун билан тобора кўпроқ тўлдиришга муҳтож эканлигини таъкидлаб, мамлакатимизда тузилаётган демократия муассасалари, шу жумладан, айниқса СССР Конституцияси ва СССР Президенти ҳам ана шундай авайлаб муносабатда бўлишни тақазо этишини айтди.

Депутатлар СССР Президентининг шани ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш тўғрисида Қонун лойиҳасини тайёрлаб, уни сессия муҳокамасига киритишни тегишли комитетларга топширишга қарор қилдилар.

Эрталабки мажлиснинг охирида сўзга чиққан **Е. У. Ким** халқ депутатлари гуруҳининг яқинда Литвага қилган сафари якунлари тўғрисида сўзлаб берди. Парламент аъзолари ахборотни маълумот учун қабул қилдилар.

Р. Н. Нишонов раислигида ўтган кечки мажлисда депутатлар «СССРда маҳаллий ўзини ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжаликнинг умумий асослари тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини кўриб чиқишга қайтдилар. Маҳаллий Советлар ушбу ҳужжатни сабрсизлик билан кутишмоқда. Чунки бу ҳужжат уларнинг реал ҳокимияти ҳуқуқий ва иқтисодий негизини яратиб, маҳаллий Советлар тўла куч билан иш бошлашига имкон беради.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумидан

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон ССР халқ депутати, «Туямуюнгидрострой» қурилиш тресги бошқармаси 1-механизациялашган кўчма колоннаси экскаваторчилар бригадири **Мадиёр Қиличев** 1990 йил 8 апрелда 46 ёшида тўсатдан вафот этганлигини чуқур қайғу билан хабар қилади.

БИНОКОРЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ ЮМУШЛАРИ

ҚУРИЛИШ КОМПЛЕКСИ: ҚОЛОҚЛИК ТУГАТИЛСИН, КЕЛАЖАК УЧУН МУСТАҲКАМ ЗАМИН ҲОЗИРЛАНСИН

Республика қурилиш комплексининг биринчи кварталдаги иш якунлари, камчиликларни бартараф этиш йўллари 10 апрель куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгайтирилган кенгашда муҳокама қилинди. Кенгаш ишида область ва шаҳар партия комитетларининг секретарлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, республика министрликлари ва идораларининг, катта қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари қатнашдилар.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. А. Попов доклад қилди. Республика халқ хўжалиги комплексида қурилиш комплексига устун даражада аҳамият берилганига қарамай, унинг ишида сезиларли туб силжиш бўлмаганлиги таъкидлаб ўтилди. Шугина эмас, қурилиш ташкилотларининг планларни камайтириш одати кўзга ташланмоқда. Бу эса биринчи квартал натижаларига дарҳол таъсир қилди. Икки асосий манба — давлат капитал маблағлари ҳамда корхоналарнинг тараққиёт фондлари ҳисобидан йиллик планга нисбатан атиги 16 фоиз ўзлаштирилиб, қурилиш-монтаж ишлари 18 фоиз бажарилди. Бу кўрсаткичлар 1989 йилнинг шу davridагидан анча кам. Уй-жойларни, мактабгача тарбия болалар муассасаларини, поликлиникаларни, мактабларни фойдаланишга топшириш йиллик программадан анча орқада қолмоқда. Умуман республикада 57 миллион сўм капитал маблағ кам ўзлаштирилди. Аслида Намангандан ташқари республиканинг барча областларида бир қанча асосий кўрсаткичлар бўйича планлар барбод этилди.

Ишга тушириладиган муҳим объектлардаги аҳволнинг ғоят ноқулайлиги алоҳида ташвиш уйғотаётганлиги кенгашда таъкидлаб ўтилди. Бундай объектлар 249 та. Шундан 73 тасини ўтган йили фойдаланишга топшириш лозим эди. Уларнинг орасида Марғилон тўқимачилик-гул босиш фабрикаси, «Узагрострой»нинг Паркент тахталари ишлаб чиқариладиган ишлаб чиқариш базаси, Муборак газни қайта ишлаш заводидаги газни қайта ишлайдиган қувватлар, Коғон районидаги чорвачилик комплекси ва бошқа объектлар бор.

Сўзга чиққан кишилар ана шу объектларни тезроқ ишга тушириш ғалаба ҳақида рапорт беришга уриниш эмаслигини айтиб ўтдилар. Янги корхоналар туфайли ҳозир иш билан банд бўлмаган минглаб одамлар жамоат ишлаб чиқаришига жалб қилинади. Аҳоли зич жойлашган Ўзбекистон учун иш жойларининг етишмаслиги ўткир ижтимоий вазифадир.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг фаолияти алоҳида ташвиш уйғотмоқда. Ташқаридан қараганда бу ерда биринчи квартaлдаги иш якунлари ташвиш туғдирмайди. Деярли барча белгиланган режалар бажарилган. Лекин диққат билан назар ташласангиз бу режалар аввал бошданоқ камайтириб қўйилганлиги кўзга ташланиб қолади, Ўзбекистон металлургия заводида «300» станини тиклашда, «Ангрен» кўмир конида, Дўстликдаги дон маҳсулотлари комбинатида, Чирчиқ ва Ангрендаги тақсимлаш холодильникларида катта қолоқликка йўл қўйилган. Республика енгил саноат объектларида топшириқлар атиги 89 фоиз бажарилган.

«Узагрострой» системасида ҳам аҳвол худди ана шундай. Бу ерда уй-жой ва ижтимоий-маиший объектларни фойдаланишга топшириш планларини анча камайтириб юборганлар. Айрим йўналишлар бўйича квартал топшириқларининг ошириб бажарилганлиги гўё ишни зарбдорчасига кетаётгандек қилиб кўрсатади. Қурувчилар қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган ва сақлайдиган бир қанча объектларда маблағларни ўзлаштира олмадилар.

«Аралводстрой» коллективи ҳам қурилиш-монтаж ишлари планини уддалай олмади, Давлат сув хўжалиги қурилиши комитети ҳамда Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги бўлинмаларида қурилиш ишлар суръати суст.

Қолоқликнинг сабаблари нимада? Сабаблари бир нечта. Меҳнат ва ижро интизоми ҳамон пастлигича қолмоқда. Шу сабабли, деб таъкидланди кенгашда, планларнинг бажарилишини барбод этаётган, планларни атайлаб камайтираётган кишилардан жавобгарликни шахсан талаб қиладиган пайт келди.

Министрликлар ва идораларнинг пудрат шартномалари тузиш ва капитал қурилишга маблағ олиб бериш соҳасидаги пассивлиги жиддий ташвиш туғдиради. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорида бу ишларни 1 мартга қадар тугаллаш кўзда тутилган эди. Лекин масала ҳали очиқ қолмоқда. Маҳаллий Советлар бу соҳада кузатувчилик позициясидан четга чиқмаётирлар. Қурилиш базасини ривожлантиришдан манфаатдорликнинг йўқлиги, маҳаллий Советлар объектларни тиклашни назорат қилмаётгани топшириқларнинг барбод бўлишига олиб бормоқда.

Қурилиш ташкилотларининг моддий-техника таъминоти тўғрисида гап борганда йиғилиш қатнашчиларининг нутқларида ташвиш сезилиб турди. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига 32 минг тонна металл, олти минг тонна пўлат қувур, 52 миллион дона ғишт, 47 минг кубметр ёғоч-тахта ажратиш масалалари шу вақтга қадар ҳал қилинмаган. Тошкент шаҳрида қурилиш ишларини олиб борувчи Ўзбекистон ССР Бош бошқармасига 40 миллион сўмлик ёки йиллик программанинг 14 фоизи миқдоридаги материалларни етказиб бериш муаммоси ҳал қилинмаган. Бошқа министрликлар ва идораларда ҳам шундай аҳвол вужудга келди.

Бу соҳадаги камчиликлар учун ҳамма айб Ўзбекистон ССР Давлат моддий-техника таъминоти комитети ва Агроснабремонт зиммасига тушади. Ана шу ташкилотлар ходимларининг интизомсизлиги оқибатида бинокорлар хом ашё ва материалларни ололмаётирлар. Ана шу идораларнинг ишида расмиятчилик, сан-салорлик ҳали кўп.

Ўзбекистон ССРнинг хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи таъминлашга ўтиши муносабати билан бинокорлик материалларини етказиб бериш масаласи жуда ўткир бўлиб турибди. Шундан келиб чиқиб, республика ҳукумати ана шу тармоқни ривожлантириш хусусида қарор қабул қилди. Келгуси беш йилликда цемент ишлаб чиқарадиган қувватларни бир ярим баравар, ғишт ва оҳак ишлаб чиқарадиган қувватларни икки баравар, ганч ишлаб чиқарадиган қувватларни тўрт баравар кўпайтириш кўзда тутилди. Ишлаб чиқилган тадбирларда 150 минг тонна цемент ишлаб чиқарадиган янги қувватларни, 240 миллион дона ғишт ва 450 минг дона пардозлаш плиткалари ишлаб чиқарадиган қувватларни шу йилнинг ўзидаёқ фойдаланишга топшириш биринчи галдаги вазифа қилиб қўйилди.

Республика қурилиш ташкилотлари иккинчи кварталда қолоқликни тугатиб, ярим йиллик программани тўла бажаришлари лозимлиги кенгашда уқтириб ўтилди. Бунинг учун имкониятлар мавжуд. Март ойи якунларига қараганда бинокорлар узилишни анча қисқартириб, юксак меҳнат маромига эришдилар. Эндиликда шу суръатни пасайтирмай, 1990 йил планини муваффақиятли бажариш учун имкони бўлган ҳамма ишни қилиш муҳимдир.

Тўпланганларнинг эътибори келгуси йил ва умуман бутун беш йиллик планини янада пухтароқ ишлаб чиқиш зарурлигига қаратилди.

(ЎзТАГ).

КПСС XXVIII СЪЕЗДИ ОЛДИДАН

МУНОЗАРА МИНБАРИ

КПСС Марказий Қомитети февраль Пленумидан кейин бир ярим ойдан кўпроқ вақт ўтди. Аммо Пленумда муҳокама этилган масалаларга нисбатан қизиқиш тобора кучайиб бормоқда. Марказий Қомитетнинг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури лойиҳаси барча коллективларда чуқур муҳокама қилинмоқда. Аҳоли партия ички ҳаётини демократиялаштириш, бошланғич ташкилотларнинг роли ва обрўсини ошириш, мафкура соҳасидаги ишларни, шунингдек миллатлараро муносабатларни ривожлантириш, умуман мамлакатимиз сиёсий ҳаётини тубдан яхшилаш юзасидан белгиланган тадбирларни қониқиш билан маъқулламоқдалар. Редакцияга шу ҳақда кўплаб хатлар келмоқда. Биз навбатдаги ушбу саҳифада ана шу ҳақда фикр билдираётган, ўз меҳнати билан қайта қуриш режаларини амалга оширишга ҳисса қўшаётган партия ходимларига, ишчи ва қишлоқ меҳнаткашларига сўз берамиз. Хуллас, «Совет Ўзбекистони» газетхонлари — коммунистлар ва партиясизларнинг съезд олдидан коллектив кенгаши давом этмоқда. Ушбу мунозарада иштирок этаётган барча муаллифларга миннатдорчилик билдирган ҳолда, Сизларнинг янги-янги хатларингизни, қизиқарли таклифларингизни, фикр ва мулоҳазаларингизни кутамиз.

Ўрта Осиё химия машинасозлиги илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли Ўзбекистон химия саноати заводи коллективи КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастурини ғоят синчиклаб ўрганмоқда. Коллективнинг ҳамда коммунистларнинг йиғилишларида кўпчилик ана шу муҳим ҳужжат юзасидан ўзининг фикр ва мулоҳазаларини, таклифларини айтмоқдалар. Завод партия комитети Ҳаракат дастурини кенг тарғибот қилиш юзасидан ўз ишини қайта кўриб чиқди. Ташвиқотчи ва тарғиботчилар ана шу ишга жалб қилиндилар. Суратда: партия комитети аъзоси завод бош механиги Д. Мирзаев, капитал қурилиш бўлимининг бошлиғи, пропагандист С. Холиқов, партия ташкилоти секретари ўринбосари А. Шипов, бош бухгалтер, тарғиботчи Г. Патрина навбатдаги суҳбатга бориш олдидан ўзаро фикрлашмоқдалар.

В. МОЛГАЧЕВ олган сурат.

Баъзан шундай муаммолар ҳам бўладики, улар ҳақида узоқ ўйлаб қоласан киши. У ҳатто тунлари ҳам тинчлик бермайди. Хаёлингда жам бўлган мулоҳазаларни кўпчилик билан баҳам кўргинг келади. Аммо шу пайтда юрагингда кечаётган ўйлаганларингни кимдир айтган бўлади. Мен «Правда» газетасида бир эмас, иккита шундай мақола ўқидим. Уларнинг муаллифлари ҳам мен сингари партия ходимлари эдилар. Мақолаларда кўтарилган муаммолар менинг ўйларим, таҳлил ва мулоҳазаларимдан деярли фарқ қилмасди.

ТАЯНЧ НУҚТАСИ ҚАЕРДА?

КПСС Марказий Комитети февраль Пленумида М. С. Горбачев қилган доклад ва музокараларда иштирок қилган нотиқларнинг нутқлари, КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури билан чуқур танишиб чиққач, менда шундай савол пайдо бўлди: «Партияни танг аҳволдан қутқазишнинг таянч нуқтаси қаерда?» Балки бугун ҳар бир коммунистнинг хаёлида ҳам шундай саволлар такрорланаётгандир.

Чиндан ҳам бугун партиянинг тақдири ҳақида қайғурмаслик, ташвишланмаслик сира ҳам мумкин эмас. Ҳақиқатан ҳам, Марказий Комитетнинг февраль Пленумида таъкидланганидек, қайта қуришнинг энг масъулиятли даврида бизда ғоят катта муаммолар тўпланиб қолди. Партия ҳаётида юз берган жиддий вазиятни бартараф қилиш, ҳалокатли танглиқдан қутулиш йўлларини излашни ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Бироқ йўл излаш билан иш битмайди. Унинг таянч нуқтасини топишимиз керак. Бусиз вужудга келган ғоят қалтис вазиятни, ҳозир айрим партия ходимлари ўйлагани сингари, осонлик билан ҳал қилиб бўлмайди. Агар биз партиянинг сиёсий майдонда етакчи куч сифатида қолишини, қайта қуришнинг яловбардори бўлишини истасак, бу нуқтани барча коммунистлар билан биргаликда, аҳиллик ва ҳамкорликда топмоғимиз лозим.

Партия бизни диалектик фикрлашга ундаётир. Бироқ диалектиканинг сабаб ва оқибатлари ҳам бор. Улар бирбири билан ўзаро боғлиқдир. Бир неча оғиз сўз — сабаблар ҳақида. Улар кўп. Улар бизни шу аҳволга олиб келди. Шу боис, мен бу муаммоларнинг мафкурамизга тааллуқли қисми ва партиянинг бу соҳадаги кадрлар сиёсати хусусида тўхталмоқчиман.

Энг асосий сабаб нимада? Менимча, мафкурага танқидий нуқтаи назардан қаралмади. Ижтимоий тараққиётни марксча тушуниш инкор қилинди. Маркс инсонни биринчи ўринга қўйган эди. Бизнинг жамиятимиз «энг юксак поғона»га кўтарилгани сари инсон ҳақидаги тушунчадан йироқлашиб бордик. Инсонни инсон сифатида эмас, меҳнат қуроли сифатида тушунадиган бўлиб қолинди. Ёки ҳозир тортинчоқлик билан турғунлик даври деб аталаётган йилларда идеология «ривожланган социализм» шароитида ижтимоий муносабатларда туб ўзгаришлар ясалишига қаратилди. Коммунизм моддий-техника базасини яратиш ва шу асосда шахснинг гармоник ривожланишини шакллантиришга даъват этилди. Лениннинг сўз ва иш бирлиги ҳақидаги васиятлари қоғоздагина бор эди. Халқ фаровонлиги ҳақида баландпарвоз сўзлар айтилди.

Худди шундай ҳол партия комитетларида ҳам мавжуд. Мисол учун мафкурага бўлган муносабатни олайлик. Уни зудлик билан қайта қуриш, бу соҳага бўлган муносабатни тубдан ўзгартириш вақти келди. Ҳозир мафкуравий ишлар масъулияти тўлалигича партия комитетларининг биринчи котиблари зиммасига юкланган. Улар ягона сиёсий кун, партия хўжалик фаоллари мактаби, сиёсий ўқиш, атеистик, байналмилал тарбия ва бошқа энг долзарб масалаларга масъул қилиб белгиланганлар. Ҳужжатларда шундай деб таъкидланган. Аммо амалий ишлардачи? Очиғини айтганда, бу ишлар билан шуғулланишга биринчи котибнинг вақти ҳам, имконияти ҳам йўқ. Масаланинг яна бир жиҳатини олайлик. Партия комитетларида мафкуравий масалалар билан шуғулланадиган махсус котиб бор. Шундай экан идеология соҳасига раҳнамолик қилиш биринчи котиб зиммасига юклanganлигини қандай тушуниш мумкин. Бу мафкура соҳаси котибига нисбатан ишончсизликми ёки ҳар эҳтимолга қарши кўрилган тадбирми? Назаримда, мафкура соҳаси котибининг ишга муносабати ҳам худди ана шундан келиб чиқади.

Энди мафкура соҳаси котиблари ҳақида бир оғиз сўз. Улар район бўғинидан бошлаб қандай танланяпти? Очиғини айтганда уларнинг қобилияти, савияси эмас, энг аввало жинси эътиборга олинаётгани ҳеч кимга сир эмас. Жумҳуриятимизда, ҳатто Иттифоқда ҳам идеология котибларининг 70-80 фоиздан кўпроғини хотин-қизлар ташкил қилади. Бунинг сабаби нимада? Бундай ҳолат кадрлар сиёсатига бир ёқлама талаблар билан ёндошилаётгани сабабли вужудга келмаяптими?

Лекин, мафкура соҳаси котиблигига фақат хотин-қизлар кадрлар қўйилиши керак, деган қоида партиянинг ҳеч бир қарорида ёзиб ҳам қўйилмаган-ку. Мен бу ерда асло хотин-қизлар шанига ва обрўсига заррача бўлса ҳам соя ташлашни истамайман.

Юқорида қайд қилинган тартибнинг партия ҳаётида мустаҳкам ўрнашиб қолишида оддий бир мантиқ ҳам бор. Бизда қишлоқ хўжалиги, саноат, қурилиш, фан, маданият соҳаларини олдинга чиқариб, «мафкуравий иш — бутун партиянинг иши. Шунинг учун ҳам бу иш билан ҳамма шуғулланади», деб ўйлаш одат тусига кириб қолган. Бу муҳим соҳа иши энг кейинги ўринга суриб қўйийилгани, партия комитетларида бу иш билан шуғулланадиган котиблар ҳам учинчи ўринда туриши сабаби ана шунда. Яхшиямки, райкомда учта котиб бор, акс ҳолда бу соҳа яна ҳам камситилган ва орқага сурилган бўларди. Хуллас, шу уч ўриндан бирига аёл киши қўйилиши керак. Партия комитетининг мафкуравий ишга муносабати ҳам ана шундан келиб чиқяпти.

Мен КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленуми олға сурган «Идеология иши — бутун партиянинг иши» деган шиорини чин дилдан қўллаб-қувватлайман-у, аммо бу соҳага партия ишида амалда юксак ўрин берилмаётганлигидан ғоят афсусланаман. Чунки ана шу шиорга амалда юз фоиз риоя қилинганида мафкура соҳаси ҳозирги аҳволдан анча илгарилаб кетган бўларди.

Партия ишидаги яна бир йирик муаммолардан бири кадрлар муаммосидир. Сирасини айтганда ҳозир том маънодаги тажрибали кадрларга нисбатан муҳтожлик жуда ҳам катта. Хўш, нима учун шундай? Бу саволга жавоб топиш учун Ленинга мурожаат этайлик. У сиёсий ходимнинг софлик, билимдонлик, ишбилармонлик, маданиятлилик жиҳатларини биринчи ўринга қўйган эди. Бизда эса кўп ҳолларда бунинг акси бўлди. 80-йилларда вилоятимизда райкомнинг биринчи котиблигига асосан совхоз директорлари, колхоз раислари тавсия қилиндилар. Ажабланарли томони шундаки, уларнинг биронтаси ҳам илгари партия ва совет органларида ишламаганлигига сира эътибор берилмади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Пленумларидан бирида вилоятдаги кадрларни бундай «танлаш» услуби ҳатто ижобий баҳоланди ҳам. Пировардида эса ана шу биринчи котибларнинг деярли барчаси салбий сабаблар билан хизмат вазифасидан бўшатилдилар. Тўғри, улар орасида қобилиятли раҳбарлар ҳам бор эди-ю, бироқ қобилиятли биринчи котиблар йўқ эди. Уларнинг ишлаш усул ва услублари ўша директорлиг-у раислик даражасида қолган, райкомга ишга ўтгач, шу усул ва услубларини район партия комитетида қўлландилар.

Шуни айтиш керакки, партия ходими энг аввало, тарбиячи, сиёсий шахсдир. Партия комитети раҳбари учун ана шу даражада бўлиш тарбиявий ишда ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади. Шу сабабли партия ишида бу соҳани чуқур биладиган тажрибали, юксак малакали мутахассислар, уддабурон кишилар ишлашлари керак. Зотан, партия органи яна ҳам юксакроқ лавозимларга кўтарилиш учун майдон ҳам эмас. Шундай экан, кадрлар танлашдаги ҳозир таомилдаги тартибни ўзгартириш лозим.

Назаримда, бундан кейин партия аппаратига кадрларни КПСС Москва шаҳар комитети таклиф қилаётганидек педагоглар, психологлар ва бошқа ижтимоий соҳа мутахассислари орасидан излаш мақсадга мувофиқ бўлади. Бизда партиявий иш жараёнида илмий ва маданий зукколик етишмаётганлиги, фан асосларини чуқур билмаслик сезилиб ҳам қолаётир. Шунинг учун партия ходимлари ва раҳбарларига илмий-фалсафий ва социал-психологик фанлардан «савод ўргатиш»ни ҳаётнинг ўзи кун тартибига қўймоқда. Шундай қилинса партия кадрларининг маънавий, ахлоқий ва сиёсий тобланишига, малака ва тажрибасини оширишга эришилган бўларди.

Партия, айниқса, мафкура соҳаси ходимларини тайёрлаш системасини тубдан қайта қуришга жиддий киришиладиган вақт келди. Идеология ишига фалсафа, психология, педагогика, сиёсий иқтисод, тарих, маданият ва бошқа ижтимоий билимларни чуқур биладиган кишиларни жалб этиш лозим. Токи бу соҳа ходимлари кишиларни тарбиялаш методологик масалаларини чуқур ҳал қиладиган, бу борада ўз фикр-мулоҳазаларини айта оладиган мутахассислар бўлишлари зарур. Гап шундаки, эндиликда одамларни турмушни қай тарзда қуриш керак, қандай қилса янада яхшироқ яшай олиш мумкин деган масалалар кўпроқ қизиқтиряпти. Идеология ходими эса бу ҳаётий эҳтиёжни аллақачон илғаб олмоғи керак эди.

Биз шу пайтгача инсонни, у яшаётган муҳит шакллантиради, деган ақидага таяниб иш юритиб келдик. Демак, турғунлик йилларида одамлар ўзларини иқтисодиёт «ресурси» сифатида ҳис қилганлар. Ўша бизнинг замондошимиз энди ўзини, онгини буткул қайта қуриб олиши керак. Чунки, онгни қайта қуриш эса осон кечмайди, албатта. Бу жараёнда ташаббускорлик билан эринчоқлик, жиддийлик билан лоқайдлик ўртасида кураш кетади. Бу ҳозирги ошкоралик ва демократия даврида шаклланаётган ижобий кўникмалар билан турғунлик йилларида қон-қонга сингиб кетган турмуш тарзига зид кўринишлар ўртасидаги кураш бўлади.

Биз ана шу курашлар фарқини чуқур фаҳмлаб олмоғимиз керак. Назаримда, таянч нуқталаридан бири, эҳтимол, инсонни қайта шакллантиришнинг энг асосий нуқтаси ана шундадир.

Ҳ. ЭРМАТОВ,
Сурхондарё вилояти партия комитети идеология бўлими мудири, фалсафа фанлари номзоди.

Ким бошқаряпти?

Область ва район партия комитетларининг хўжалик ишларига ҳуда-беҳуда аралашавериши, кўпинча бу соҳада совет ташкилотларини орқага суриб қўйиб, ўзи олдинга чиқиб олганлиги ҳеч кимга сир эмас. Шундай бўлса, ҳам агар виждонан айтадиган бўлсам, улар бизнинг номимиздан раҳбарлик қилганини хозиргача тўла тушуниб етолмаяпман. Йигирма йилдан кўпроқ Яккабоғ пахта тозалаш заводида токарь бўлиб ишладим. Биз одатда партия йиғилишларида корхона фаолиятига доир масалаларга чуқур кириб борардик. Бир-биримизни, раҳбар ташкилотларни танқид қилиб, роса «дўппослардик», турли хил нуқсонларни очиб ташлардик. Лекин кўпинча шу борада айтган таклифларимиз, қабул қилган қарорларимиз амалга ошмай қуруқ сўзлигича, қоғозда қолиб кетаверарди. Чунки корхона раҳбарлари гарчи улар партия аъзоси бўлсалар ҳам, йиғилишда қабул қилинган қарорларни писанд қилмай унга виждонан ёндашмасдилар. Шу сабабли бошланғич партия ташкилоти ишлаб чиқаришни бошқаришга, маъмурият билан баравар раҳбарлик қиляпти, деб айтишни ноўрин ҳисоблардик.

Мен ана шулардан келиб чиқиб, бутун ҳокимиятни Советларга бериш керак, деган фикрни қувватлайман. Мамлакатнинг сиёсий ҳаёти билан эса партия шуғулланиб, коммунистлар орқали бутун хўжалик механизми фаолияти устидан назорат ўрнатувчи, мувофиқлаштирувчилик ролини бажармоғи лозим. Меҳнаткашлар фикрига эътибор бермайдиган, ишчилар синфининг талаб ва эҳтиёжларини била туриб уни бажармайдиган лоқайд раҳбарларга нисбатан ишончсизлик билдириш ҳуқуқини партия ташкилотларида қолдириш керак.

Агар вазифалар аниқ белгилаб олинса, Советлар ҳам, партия ҳам ҳамжиҳат бўлиб аниқ ҳаракат қилган бўлардилар. Бири хато қилса, бошқаси тузатарди. Хато ва камчиликларни биргаликда бартараф этиш амалий ишимиз бўлиб қолмоғи зарур.

А. ЗЕНЮКОВ,
Яккабоғ пахта тозалаш заводи ишчиси, район партия комитети бюроси аъзоси.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Қарорда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш ва қайта ишлаш ҳажми бир мунча кўпайганига қарамай, Ўзбекбирлашув фаолиятининг бу соҳасида тубдан қайта қуриш юз бермаганлиги таъкидланади. Маҳсулот топширувчиларни рағбатлантиришнинг таъсирчан системаси барпо этилмаган, маҳсулот топширишга жалб этилган гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликлари кўп эмас, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини бевосита қишлоқ аҳли ҳовлиларидан, боғдорчилик-полизчилик ширкатларидан олиб кетиш юзасидан тегишли чоралар кўрилмаган. Тайёрлаш ва қайта ишлаш корхоналарининг ўзаро иқтисодий ва хўжалик муносабатлари такомиллаштиришга муҳтож. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлашнинг моддий-техника базаси яхши ривожланмаган, илғор техника ва технология, янги иқтисодий муносабатлар жуда секин жорий этилмоқда.

Қабул қилинган қарорда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекбирлашув правлениеси, матлубот кооперацияси ташкилотлари ва корхоналари зиммасига:

аҳолига қўшимча равишда ажратиб берилган ер участкаларида етиштирилган маҳсулотларни оборотга тўлароқ жалб этиш ҳисобидан гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларидан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид қилишни анча кўпайтириб, 1995 йилга бориб камида 1,8—2 баравар ошириш;

ҳар бир район кооператив ташкилоти, йирик деҳқон бозорлари ҳузурида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган кичик цехлар барпо этиш;

қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш, қайта ишлаш ва сотишнинг ягона технология циклини вужудга келтириш юзасидан зарур иқтисодий ва амалий чора-тадбирларни кўриш (ўзаро алоқаларнинг хилма-хил шаклларидан фойдаланиш, агросаноат комбинатларини ривожлантириш, уларнинг маҳсулот тайёрлаш вазифаларини кенгайтириш билан бир вақтда кооператив тайёрлаш-қайта ишлаш савдо корхоналарини барпо этиш тавсия қилинди;

қишлоқ хўжалик маҳсулотлари нобуд бўлишини камайтириш йўли билан озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳамда 1995 йилга бориб, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш қувватларини камида икки баравар ошириш;

тайёрлаш, қайта ишлаш, савдо корхоналарининг қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиш, кам рентабелли хўжаликларни тугатиш, уларни меҳнат коллективларига ижарага беришга доир молиявий аҳволини чуқур таҳлил этиш;

тайёрлаш-қайта ишлаш комплексининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга, жумладан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва сотиш учун шарт-шароит яратишга капитал маблағ биринчи навбатда сарфланишини таъминлаш асосида тайёрлаш фаолиятини ва қайта ишлаш саноатини тубдан қайта қуриш вазифасини юклади.

Қарорда матлубот кооперацияси системасида келгуси беш йилликда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва қайта ишловчи корхоналар қувватларини ошириш юзасидан олдин белгиланган ҳажмларни энг кам миқдор деб ҳисоблаш зарурлиги кўрсатиб ўтилади. 1995 йилга бориб 161,3 минг квадрат метрлик 26 та колхоз бозорини, 7,73 минг квадрат метрлик 73 та сабзавот-картошка сақланадиган омборларни, 4,33 минг ўринли 51 та меҳмонхона, колхозчилар уйлари, ётоқхоналар ва бошқа объектларни фойдаланишга топшириш кўзда тутилди.

Қарорда матлубот кооперациясининг ташкилотлари аҳолидан (шахсий ёрдамчи хўжаликлардан, ижарачилардан ва боғдорчилик-узумчилик ширкатларидан) қишлоқ хўжалик ва чорвачилик маҳсулотлари ҳамда хом ашёни харид қилиш билан шуғулланадиган асосий идоралар эканлиги белгилаб қўйилди.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитетига республика қишлоқ хўжалиги давлат кооператив комитетининг тайёрлаш пунктлари ривожланишига қараб, матлубот кооперацияси ташкилотларини жамоат секторида давлат плани ҳисобига қишлоқ хўжалик маҳсулотларини мажбурий равишда харид қилишдан холи қилиш тавсия этилди.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат — кооператив комитетига республика матлубот кооперациясининг қайта ишлаш саноати учун ҳар йили қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган блок — комплект линияларини ажратиш топширилди.

Матлубот кооперацияси ташкилотларига тайёрлаш фаолияти ва қайта ишлаш саноатини ривожлантириш учун зарур бўлган техника ва технологияни, шунингдек озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун хом ашёни чет мамлакатлар билан товар айирбошлаш ҳисобига белгиланган тартибда сотиб олишга рухсат этилди. Амалдаги нормативлар асосида кейинчалик тегишли идораларга буюртма бериб, хом ашё ресурслари ва машина — ускуналарга эҳтиёж чуқур ўрганилиши таъминлансин.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитетига, Ўзбекистон ССР давлат моддий-техника таъминоти комитетига, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат — кооператив комитетига республика матлубот кооперацияси қайта ишлаш саноатининг эҳтиёжлари учун асослаб берилган буюртмаларга мувофиқ хом ашё, моддий ресурслар, машина-ускуналар ва транспорт воситалари устун даражада ажратилишини таъминлаш топширилди. Ўзбекбирлашув қурилаётган кичик цехларни СССР «Центросоюз»и ажратадиган зарур машина-ускуналар билан таъминлаш масаласини ҳал қилсин.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитетига, Ўзбекбирлашувга иттифоққа бўйсунувчи бирлашмалар ва корхоналар билан, республикадаги бошқа манфаатдор ташкилотлар билан биргаликда машинасозлик комплекси заводларида матлубот кооперацияси системасидаги озиқ-овқат ва қайта ишлаш саноати учун технология машина-ускуналари ва эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқаришга доир ўзаро келишилган таклифни Ўзбекистон ССР Министрлар Советига тақдим этиш таклиф қилинди.

Ўзбекбирлашувга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчилар ва тайёрловчиларнинг хўжалик юритишнинг янги иқтисодий усуллари негизида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳажмини анча кўпайтиришни таъминлайдиган моддий манфаатдорликни ошириш ишларини давом эттириш тавсия қилинди. Матлубот кооперацияси ташкилотларига ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги кичик корхоналарни гражданларнинг шахсий ва коллектив мулкига топширишга рухсат этилди.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетларига, Тошкент шаҳар ижроия комитетига: харидоргир саноат моллари бозор фондини тақсимлаш чоғида бундай молларни қишлоқ хўжалик маҳсулотларини топширувчиларни рағбатлантириш учун матлубот кооперацияси ташкилотларига ажратишни кўзда тутиш;

Матлубот кооперацияси ташкилотлари билан биргаликда зарур бўлган жойларда аҳолидан шиша идишларни йиғиб олиб уни савдо ташкилотлари ва саноат корхоналарига топширадиган кооперативлар тузиш топширилди.

Ўзбекбирлашув кенгаши томонидан ишлаб чиқилган ва тасдиқланган ҳамда матлубот кооперацияси ташкилотларининг қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштирувчилар билан ўзаро иқтисодий муносабатларни такомиллаштиришга, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш, қайта ишлаш ва сотишни яхшилашга қаратилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар маъқулланди.

КПСС Устави лойиҳаси ҳақида

ТАКЛИФ, ИСТАК, МУЛОҲАЗА

КПСС Устави лойиҳасининг 37-моддаси иккинчи абзацига қуйидаги жумлани қўшиб қўйишни таклиф қиламан: **«Партиянинг пул маблағларидан фойдаланиш тартибини КПСС Марказий Комитети билан келишган ҳолда район (шаҳар), область (республика) партия комитетлари белгилайдилар.** Бошланғич партия ташкилотларига улар фаолиятини кучайтириш, маош олиб ишлайдиган ходимларни пул билан таъминлаш учун аъзолик бадалларидан тушган маблағларнинг 50 фоизигача бўлган қисмидан фойдаланиш ҳуқуқи берилгани айни муддаодир. Менимча, **партия бюджетидан ветеран коммунистларга, ночор, кам даромадли коммунистларнинг оилаларига ҳам вақти-вақти билан моддий ёрдам бериб бориш зарур.**

И. ТУРСУНОВ,
Қоракўл шаҳридаги В. И. Ленин номли 15-мактаб ўқитувчиси.

* * *

Устав лойиҳасининг «КПСС-га аъзолик» деган бўлимида амалдаги Уставдан фарқли тарзда партия аъзолигига номзодликка қабул ҳақида ҳеч нарса айтилмаган. Менимча бу нотўғри. **КПСС аъзолигига номзод бўлиш шарт. У бўлажак коммунистни ҳақиқий аъзоликка ўтказиш олдидан жиддий синов даври ҳисобланади.** Шуни эътиборга олиб Устав лойиҳасининг 4-бандига шу фикрни киритишни таклиф қиламан.

А. ҚИЛИЧЕВ,
Ульянов районидаги У. Юсупов номли 2-ўрта мактаб директори, коммунист.

• Кадрлар сиёсати

МЕҲМОН РАҲБАРЛАР ХУСУСИДА

Турғунлик йиллари халқимиз қалбига битган жароҳат бўлди. Бу жароҳат учун айбдор ҳисобланганлар қилмишларига яраша жазоландилар. Ишдан бўшатилган кишилар ўрнига ва шунингдек, Сирдарё ҳамда Жиззах областлари қўшилгач, республиканинг бошқа регионларидан янги раҳбарлар келди. Улар орасида жонкуяр ва ташаббускорлари ҳам кўп эди, албатта. Бироқ уларнинг баъзилари амалда «меҳмон» раҳбарлар бўлиб чиқишди. Беш-олти фарзанди билан кўп йиллаб бошпана тополмай, сарсон бўлиб юрган кишилар Жиззах шаҳрида анчагина. Лекин ўзга шаҳарларда оиласини ташлаб, бу ерга «меҳмон» бўлиб келган раҳбарлар ҳамон икки-уч хонали уйларда ёлғиз яшамоқдалар.

Шундай «меҳмон» раҳбарлардан бири Жиззах давлат педагогика институти ректори профессор У. Нишоналиев эди. Унинг оиласи Тошкентда яшайди, ўзи эса дастлаб уч хонали уйда ёлғиз турди, гап-сўз кўпаяверганидан кейингина икки хонали уйга кўчиб ўтди.

Мен ушбу фикрларимни асло миллатчилик ёки маҳаллийчилик нуқтаи назаридан айтаётганим йўқ. Асли шу ерлик бўлганим ва астойдил куюнаётганимдан айтаяпман.

Бунинг устига яқинда бирлашган область иккига ажратилиб, аввалги ҳолатга қайтарилди. Яна кадрлар ҳаракати, уларни у ёқ-бу ёққа суриш, тасдиқлаш бошланди. Шу ўринда жиззахликларнинг ҳам, сирдарёликларнинг ҳам республикамиз партия ва ҳукумати раҳбарларидан илтимоси шуки, бу ерда доимий ишлаш учун халқнинг дардини тушунадиган, ишбилармон, ҳар томонлама билимдон кадрлар танланса. Улар Ватанимизнинг, республикамизнинг қайси шаҳри ёки районидан келишидан қатъи назар албатта «меҳмон» сифатида эмас, муқим яшаш учун ўз оила аъзолари билан кўчиб келишса. Кексалар айтганидек, биз ичган сувдан ичишса, ўз қалбини, тақдирини элимиз қалби, тақдири билан боғлашса. Шу ерда томир отиб, мустаҳкам ўрнашиб қолишса. Шундай дейишимизга яна бир сабаб бор: кейинги уч-тўрт йил ичида Жиззахга ишлаш учун келган кўпгина раҳбарлар мансабидан тушганидан сўнг, бу ерда қолиб, элга қўшилиб кетганлари йўқ. Демак, халқнинг: улар фақат мансаб учунгина бу ерга келишар экан-да, деб айтишида жон бор.

Яна айтар сўзимиз шуки, Жиззахдаги маҳаллий кадрлар орасидан юқори лавозимларга танлаш, жой-жойига қўйиш вақти-соати келмадимикин? Ахир, ҳамма жойда бўлгани сингари бу ерда ҳам маҳаллий шароитларни яхши биладиган, ишбилармон, ҳалол, пок, принципиал кадрлар бор-ку. Гап фақат уларга эътибор билан қарашда.

Ф. БОИНАЗАРОВ,
Жиззах давлат педагогика институти доценти.

● ИЖАРА — КОНИ ФОЙДА

ОҚСОҚОЛЛАР МАСЛАҲАТИ БИЛАН

● Москва районидаги Октябрь 60 йиллиги номли колхоздан Мутолибжон Нуриддинов бошлиқ бригада ижарачилари тажрибали деҳқонлар билан маслаҳатлашиб, одатдагидан барвақт чигит экишга киришдилар.

Улар ўзларига бириктирилган 88 гектар майдонга тезпишар «Қирғизистон-3» нав чигитини экишмоқда, чигит нам пушталарга қадалмоқда.

— Бундай усул тупроқнинг яхшироқ исишига, пахтакорларга эса экиш бошланмасданоқ пайдо бўладиган ва енгил мола бостириш билан тугайдиган бегона ўтларга қарши самарали кураш олиб боришга кўмаклашади, — дейди колхоз раиси Муҳаммаджон Йўлдошев. — Бунда тупроқда чигит униб чиқиши учун етарли нам сақланиб қолади. Ер суғорилганида эса тупроқ қатқалоқ бўлиб, совиб қолиши мумкин.

Шунинг учун ҳам колхоз ижарачилари оқсоқолларнинг маслаҳатига кўра 730 гектар пахта майдонида экишнинг ана шу усулидан фойдаланишмоқда. Экиш ишларини 20 апрелгача тугатиш мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

Чорвачилик: тажриба ва ташаббус

ИЗЛАГАН ИМКОНИЯТ ТОПАДИ

Қамаши районида кейинги ўн икки йил давомида гўшт етиштириш плани бажарилмади. Ўтган йили бу соҳада ижобий ўзгариш бўлди

Бундан уч йил муқаддам район ижроия комитети раислигига илгари совхоз директори, агросаноат бирлашмасида етакчи мутахассислик вазифаларида ишлаган, қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди Рашид Бозоров сайланган эди. Ёш олимга район партия комитетининг бюро аъзоси сифатида чорвачиликка раҳбарлик вазифаси юклатилди. Ўша пайтда районда чорвачилик бирмунча танг аҳволга тушириб қўйилган, бу соҳа зарар келтирадиган тармоққа айланиб қолган эди. Район ижроия комитетининг раиси олдинги раҳбарларга ўхшаб чорвачилик фермалари мудирларини бўшатиш, шу соҳага раҳбарлик қилиб турган район ва хўжаликлар миқёсидаги мутахассисларни, раҳбарларни алмаштириш йўлини тутмади. Аксинча, чорвачиликнинг бундай мушкул аҳволга тушиб қолиш сабабларини ўрганиб чиқди, чорвадорлар, мутахассислар билан маслаҳатлашди. Ҳар бир чорвадор ва ферма коллективининг имкониятлари ҳисоб-китоб қилинди.

Биринчи галда чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлашга киришилди. Кўпгина хўжаликларда озуқа экинлари жойлаштирилиши лозим бўлган майдонларни пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги экинлари банд қилиб турганлиги, алмашлаб экиш тартиблари қўпол равишда бузилаётгани маълум бўлди. Шундай қилиб, алмашлаб экишни тўғри йўлга қўйиш ва шу билан чорва озуқаси учун беда, маккажўхори, лавлаги, жавдар, ғалла экиш имкониятлари яратилди. Беда майдонлари районда 6 минг 600 гектарга етказилди. Ҳар йили икки минг гектар майдондаги бедапоялар янгилаб турилибди. Минг гектар ерга маккажўхори, 30 минг гектарга арпа ва буғдой, 300 гектар ерга лавлаги, 300 гектар майдонга эса жавдар экилмоқда.

Бундан ташқари чорвачилик комплексларида қурилган хашак майдалайдиган, молхоналардаги ахлатни ташқарига чиқариб юборадиган техника ва автосуғоргичларнинг тўлиқ ишлаши йўлга қўйилди. Ҳар бир сут-товар фермасида озуқа цехлари бўлиши учун катта ишлар амалга оширилди.

Бир неча йиллар муқаддам район хўжаликларининг сут-товар фермаларига зотдор ғунажинлар етказиб берадиган «Рассвет» совхози ташкил этилганди. Кейинчалик бу хўжаликни бўрдоқичиликка ихтисослаштиришга қарор қилинди. Райондаги пахтакор хўжаликларнинг сут-товар фермаларидан эркак бузоқларни, қари молларни, маҳсулот бермайдиган сигирларни «Рассвет» совхозида тўплаб, боқиб семиртириш эвазига бўрдоқи гўшти етиштириш йўлга қўйилди.

Хўжаликларда 40—50 қорамолни бўрдоқига боқиш ҳам катта ташвиш. Бунинг устига ем-хашак базаси йўқлиги ҳам бўрдоқичиликнинг ривожланишига монелик қилади. Кўпгина колхоз ва совхозларда концентрат озуқалар етишмайди. Қуруқ хашак ва беда билан мол семиртириш мушкул. «Рассвет» совхозида эса барча ишлаб чиқариш жараёнлари бўрдоқичилик учун ихтисослаштирилди. Қорамолни илғор технология ва фан ютуқлари асосида боқиш йўлга қўйилди.

Совхоз хўжаликлардан бузоқ ва таналарни, маҳсулот бермайдиган қари сигирларни сотиб олади. Айни пайтда қайси хўжаликдан мол сотиб олинган бўлса, ўша хўжаликнинг гўшт етиштириш бўйича белгиланган плани ҳам «Рассвет» совхози чорвадорларининг зиммасига тушади.

Бўрдоқичилик комплексида қатор қурилиш-ремонт ишлари бажарилди. Молхоналар реконструкция қилинди. Янгидан тўртта молхона, ҳар бири 150 қорамолга мўлжалланган олтита усти ёпиқ жой, озуқа цехи барпо этилди. Автосуғоргичлар монтаж қилинди. Хўжаликнинг экин майдонлари кенгайтирилди, 550 гектар ер ўзлаштирилиб, суғориш тармоқлари вужудга келтирилди. Бу майдонларга озуқа экинлари жойлаштирилди.

- Зарарли соҳа тадбиркорлик, имкониятлардан тўғри фойдаланилиши туфайли фойдали тармоққа айланди.
- **Суғориладиган майдонларда алмашлаб экишни жорий этиш — мўл чорва озуқаси яратиш имконини берди.**
- Бир хўжаликнинг бўрдоқичиликка ихтисослаштирилиши сут муаммосини ҳал қилишга ҳам қўл келди.
- **Шахсий чорва эгалари ҳам хурсанд.**

1988 йилда бу ерда 3 минг бош қорамол бўрдоқига боқилди. Ўтган йили эса 3550 дан ортиқ қорамол семиртирилди. Бурноғи йили гўшт етиштиришдан 531 минг сўм соф фойда олинди. Ўтган йили эса бўрдоқичилик совхози давлатга 1292 тонна сўйим гўшти сотди. Бундан 1 миллион 702 минг сўм соф фойда олинди.

— Хўжалигимиз колхоз ва совхозлардан мол сотиб олиб, семиртириш билан кифояланиб қолмайди, балки шахсий хонадонлардан ҳам мол олиб боқамиз. Ўтган йили узоқ-яқин қишлоқлардан келган кишилар 500 бошдан ортиқ қорамол топширдилар,— дейди совхоз директори А. Муҳаммадиев. — Аҳоли мол топширишдан яхшигина даромад кўраётир. Шунинг учун ҳам бозорга олиб бориб сотишдан кўра совхозга топшириш фойдали бўлаётир. Совхоз бўрдоқичиликка ихтисослаштирилгандан буён аҳолидан 900 бошга яқин мол сотиб олди. Шуниси эътиборга лойиқки, бўрдоқичилик совхозида икки йил мобайнида биронта ҳам беҳуда чиқимга йўл қўйилмади.

Ўтган беш йил давомида район хўжаликларида бир центнер гўшт етиштириш таннархи 700 сўмга тўғри келган эди. Бўрдоқичилик хўжалигида эса бир центнер гўшт етиштиришга 188 сўм харажат қилинаётир. Пахтакор хўжаликларда ҳар бир қорамолнинг суткасига 190 граммдан семиришига эришилган бўлса, бу ерда 530 граммни ташкил этаётир. Ҳар килограмм гўшт етиштириш учун 8,5 озуқа бирлиги сарфланаётир. Бу ҳам илгаригига нисбатан икки бараварга камдир.

Айни кунларда бўрдоқибоқарлар 3700 қорамолни, 520 бош чўчқани бўрдоқига боқишяпти. Улар қорамоллар сонини 5 минг бошга, чўчқалар сонини эса 2 мингга етказиш ва шу йўл билан гўшт етиштиришни 2 минг тоннага етказиш тараддудида меҳнат қилмоқдалар.

Олинган фойданинг катта қисми чорвачилик комплексини кенгайтириш, ишлаб чиқаришни ривожлантиришга сарфланаётган ҳолда бир қисми бўрдоқибоқарларга социал-маиший шароитлар яратишга сарф этилмоқда. Меҳнат ҳақидан ташқари чорвадорлар ўтган йил якунлари бўйича 200 минг сўм мукофот пули олдилар. Оиласи кам таъминланган, муҳтож кишиларга эса 35 минг сўм тарқатилди.

— Пахтакор хўжаликларнинг гўшт етиштириш бўйича белгиланган планлари «Рассвет» совхозига олиб берилиши ва чорва молларининг бир қисми бўрдоқичилик комплексига ўтказилиши муносабати билан хўжаликларнинг сут-товар фермалари фақат битта йўналиш—сут етиштиришга қаратилди, — дейди район ижроия комитетининг раиси Р. Бозоров. — Демак, бўрдоқичиликка ихтисослашган совхоз ташкил этишдан икки томонлама ютдик. Биринчидан арзон ва мўл маҳсулот етиштириш истиқболлари очилган бўлса, иккинчидан хўжаликларда сутни кўпайтириш имкониятлари кенгайди. Илгари гўшт етиштиришга қаратилган сарф-харажатлар, куч ва имкониятлар сут етиштиришни кўпайтиришга сафарбар этилди. Икки йил ичида сут етиштириш қарийб 2 минг тоннага кўпайди. Районда илгари бир килограмм сут етиштириш учун қарийб 3 озуқа бирлиги сарфланган бўлса, ўтган йили бу рақам 1,9 озуқа бирлигини ташкил этди.

Район агросаноат давлат кооператив бирлашмасининг бош зоотехниги Қурбон Бозоровнинг айтишича, 1986 йилда гўштга топширилган ҳар бир қорамолнинг тирик вазни ўртача 235 килограммни ташкил этган эди. Ўтган йили эса бу кўрсаткич 356 килограммга етди. Фақат ана шунинг ўзидан 300 тоннадан кўп гўшт топширилди.

«Рассвет» бўрдоқичилик совхозидан ташқари яна районда ғаллачилик ва чорвачиликка ихтисослашган Карл Маркс номли ва Фрунзе номли совхозлар бор. Ўтган йили Карл Маркс номли совхозда 604 тонна, Фрунзе номли совхозда 130 тонна гўшт етиштирилди. Районда гўшт етиштириш ва давлатга сотиш топшириқлари ошириб бажарилди. Жами 3750 тонна гўшт етиштирилиб, план 106 фоизга ўринланди. Хўжаликларда 9 минг 200 тонна сут етиштирилиб, бу соҳадаги план ҳам 110 фоизга уддаланди. Шунингдек, давлатга 12 минг 900 дона қоракўл тери, 182 тонна жун, 4 миллион 200 минг дона тухум сотилиб, бу соҳаларда белгиланган планлар ҳам ошириб бажарилди.

Чорвачилик зарарли тармоқдан фойда берадиган соҳага айланиб қолди. 1988 йилда Қамаши райони чорвадорлари давлатга маҳсулот сотишдан 2 миллион 948 минг сўм соф фойда олишган бўлса, ўтган йили гўшт, сут, қоракўл тери, тухум ва жун етказиб бериш эвазига 7 миллион 726 минг сўм соф фойда олинди. Чорвадорларнинг моддий манфаатдорлиги ошди, меҳнатга муносабат тубдан ўзгарди. Ферма ва отарларда меҳнат қилаётган чўпончўлиқлар, сут соғувчилар, молбоқарлар, механизаторлар, транспорт ходимлари, мутахассислар меҳнати улар томонидан етиштирилаётган маҳсулотнинг салмоғи билан ўлчанадиган ва баҳоланадиган бўлди.

Ҳозир район хўжаликларида 16 минг 690 бош қорамол, 38 минг қўй ва эчки боқилмоқда, 442 минг парранда парвариш қилинаётир. Чорвадорлар қишловни муваффақиятли якунладилар. Мавжуд 23 минг 180 бош совлиқнинг ҳар юз бошидан 101 тадан қўзи олинди. Соғлом қўзиларнинг ҳаммаси ўстиришга қолдирилди.

П. ГАДОЕВ.

Дунё овози

ПАРИЖ.

Непал подшоси Бирендра сиёсий партиялар фаолияти тақиқланганини бекор қилишга рози бўлди. Франс Пресс ахборот агентлиги Непал подшосининг оппозиция вакиллари билан учрашуви қатнашчиларидан олинган маълумотга асосланиб шу хабарни тарқатди.

Бундан аввал Непал панчаяти депутатларидан бир гуруҳи подшога мурожаат этиб, мамлакатда амалдаги партиясиз система ўрнига кўп партияли системани эълон қилишни сўраган эдилар.

БУДАПЕШТ.

Венгрия Марказий сайлов комиссиясига бу ерда 8 апрель куни бўлиб ўтган парламент сайлови иккинчи даврасининг якунлари тўғрисидаги маълумотлар келиб турибди.

9 апрель кечаси соат 01.00 гача олинган аниқланган маълумотларга кўра бу ерда янги составдаги Венгрия Давлат мажлисида мандатлар тахминан қандай тақсимланиши хабар қилинди. Чунончи, расмий бўлмаган ва тахминий маълумотларга кўра Венгрия Демократик анжумани 164 мандат ёки парламентдаги ҳамма мандатларнинг 42, 59 фоизини олади, деб кутилмоқда.

ЛИМА.

Перу президенти лавозимига кўрсатилган номзодлардан бирон киши Лотин Америкасидаги шу мамлакатда ўтказилган умумий сайловда овозларнинг зарур миқдорини ололмади.

Перу конституциясига биноан агар номзодлардан бирон киши барча овозларнинг ярмидан кўпроғини олмаса, мамлакат президентининг сайлови бир ой давомида дастлаб икки ўринни олган номзодлар ўртасида такрор ўтказилиши керак.

АФИНА.

Грецияда якшанба куни бўлиб ўтган парламент сайлови давомида овоз бериш натижалари юзасидан «Янги демократия» деб аталган консерватив партия пешқадамлик қилмоқда.

Ҳозирча сайлов участкаларининг қарийб ярмисида овоз бериш якунлари чиқарилди. Ички ишлар министрлигининг маълумотларига кўра, овозларнинг 47,9 фоизи консерваторлар учун, 38 фоизи уларнинг асосий рақиблари бўлмиш Умумгреция социалистик ҳаракати партияси (ПАСОК) учун, 9,6 фоизи Греция Компартиясини ҳам ўз ичига олган сўл ва тараққийпарвар кучлар коалицияси учун берилган.

МАНИЛА.

Пойтахт марказида жойлашган Манила шаҳар қамоқхонасига бир гуруҳ ниқобли кишилар ҳужум қилиб, уни ишғол қилганлар ва декабрь қуролли исёнининг бошлиқларидан бири подполковник Роландо Бибитни бўшатиб юборганлар. У билан бирга яна тўрт маҳбус озодликка чиққан.

Маҳбуслар озод этилганлиги учун масъулиятни унчалик таниқли бўлмаган ташкилот — ёш офицерлар уюшмаси ўз зиммасига олган. Президент Корасон Акино ҳокимият тепасига чиққан 1986 йилдан буён унга қарши тўнтаришларнинг марказий ижрочиси мана шу ҳаракатдир.

(ТАСС).

Олий таълим: ўзгаришлар даври

ПОЙДЕВОР МУСТАҲКАМ БЎЛСА

Халқлар дўстлиги орденли Тошкент халқ хўжалиги институтида ўндан зиёд ихтисосликлар бўйича иқтисодчилар тайёрланади. Йирик ўқув масканининг муаллимлари таълим жараёнларини янгилашда истиқболли тадбирларни аниқлаб, уларни изчил амалга оширмоқдалар.

Корхоналар, колхоз ва совхозлар, ташкилотлар билан тўғридан-тўғри шартнома асосида янги иқтисодий ихтисослик бўйича ёшларни ўқитишга киришилди. Айни чоғда кадрларни қисқартирилган дастур асосида ўқитиш ҳамда суҳбатдан ўтказиш асосида қабул қилиш йўлга қўйилди. Жумҳуриятимиз иқтисодиётининг муаммоларини еча оладиган, бўлажак мутахассисларни институт кошонасига мактаб партасидан жалб этиш тажрибаси бошланди. Бунинг учун янги факультет ташкил топди.

Биз ушбу факультет декани, иқтисод фанлари номзоди Н. Сатторов билан учрашиб, суҳбатлашдик.

— Халқимизда пойдевор заминдор бўлса, бўлажак бино мустаҳкам бўлади, деган нақл бор. Биз ҳам бўлажак иқтисодчиларни тарбиялаш йўлида янгилик излаяпмиз,—дейди у. — Институт кенгашида кундузги, кечки, тайёрлов бўлимлари ва пуллик тайёрлов курсларини бирлаштириб факультет тузиш масаласини муҳокама этдик. Бир овоздан тайёрлов факультетини таъсис этишга қарор қилдик. Вазифамиз лаёқатли талабаларни излаш, уларни қабул қилишда ўзи танлаган касбига оид билим даражасини аниқлашдан иборат.

— Ўрта мактаб коллективлари билан шартномалар тузилаётир. Бу борадаги тажриба қандай?

— Тошкент шаҳридаги 90-ўрта мактаб педагогика коллективи билан шартномага имзо чекдик. Шунга кўра Тошкент халқ хўжалиги институти 1990-1991 ўқув йили учун олий ўқув юрти қошидаги 90-ўрта мактабнинг махсус 10-синфларига қабул эълон қилинди. Айни вақтда мазкур синфларга пойтахт мактабларида ўқув программасидаги фанларни «яхши» ва «аъло» баҳоларга ўзлаштираётган ўқувчилар конкурс асосида қабулга таклиф этилди. Конкурс шартномаларида талабаларнинг иқтисодиёт фанига иштиёқи, билими эътиборга олинди. Математика, она тили ва адабиёт фанларидан оғзаки суҳбатлар ўтказилди.

Синовлар ўтказилишидан олдин суҳбатлар бўлди. Махсус синфларга ариза топширган ўқувчилар билан уларнинг ота-оналари суҳбатга таклиф этилди. Қабул қоидалари, синов жараёни ва тартиби ҳақида батафсил маълумотлар берилди. Билим даражасини 5 балли мезон билан аниқлашга қарор қилинди. Ҳаттоки, ўқувчиларнинг оғзаки

ИҚТИСОДЧИ КАДРЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ— МАКТАБДАН БОШЛАНАДИ

синов топшираётган вақтларида уларнинг ота-оналари яна таклиф этилдилар. Қабул комиссияси (котиби— филология фанлари номзоди Ш. Шоазизов) аъзолари фаоллик кўрсатишди. Барча аризалар синчковлик билан кўриб чиқилди. Имтиҳонлар баҳосининг ҳаққоний равишда қўйилишига эътибор қаратилди. Синовлардан сўнг бизга эътирозлар бўлмади.

— Қанча ариза тушди? Ўқувчилардан нечтаси махсус синфларга қабул қилинди?

— 150 га яқин ариза тушди. Икки фан юзасидан бўлган суҳбатдан сўнг 54 нафар ўқувчи синов ғолиби деб топилди.

Ғолиб ўқувчилар ва уларнинг ота-оналари шу йилнинг 22 февраль куни мажлислар залимизга, учрашувга таклиф этилдилар. Институт ректори, Ўзбекистон ССР халқ депутати С. Ғуломов маъруза қилди. У жумҳурият иқтисодиётини соғломлаштириш, унинг мустақиллигини оширишда иқтисодчи мутахассисларнинг вазифаларини тушунтириб берди, ёш истеъдодларни тарбиялаш соҳасида профессор-ўқитувчилар бошлаган ташаббусни алоҳида таъкидлади. Ўқув ишлари бўйича ректор ўринбосари Р. Скляднев, кечки, сиртқи бўлим бўйича ректор ўринбосари З. Йўлдошев, 90-ўрта мактаб директори С. Аппазов сўзга чиқиб, хайрли ишнинг дебочаси қутлуғ қадам эканлигини тилга олдилар. Ўқувчилар саволларига муаллимлар жавоб қайтаришди.

Тажриба тариқасида махсус синфлар ташкил этилди. Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилаётир. Умидли ёшлар танлаб олинди. Эндиги вазифа уларга таълим-тарбия беришда. Шубҳа йўқки, Тошкент халқ хўжалиги институти коллективи бу йўлда ўз билимини, куч-ғайратини аямайди.

Ҳ. СУЛТОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЭЗГУЛИК

Пенсионер Баҳром Самадов ўзи жамғарган пулини кутубхона ва амбулатория қурилишига бегараз ажратиб берди

Баҳром ота Самадовни Пайариқ ноҳияси, «Коммунизм» жамоа хўжалиги аъзолари ҳурмат қилишади. Эл эъзозига сазовор отахон ташаббус бошлади. У ўзи жамғарган 100 минг сўм пулини кутубхона ва амбулатория қурилишига беғараз ажратиб берганлигини маълум қилди. Қорабайир қишлоғи аҳолиси отахоннинг бу хайрли ишидан ғоят мамнун бўлишди.

Баҳром ота кўпчиликнинг хат саводини чиқарган мураббий, мактабда ўқитувчи бўлган. Шу боисдан ҳам қишлоқ болалари учун ақл чироғи — китоб ниҳоятда зарурлигини яхши тушунади. У қадрдон қишлоғида кутубхона ташкил этишни ўз олдига мақсад қилиб қўйди. Рафиқаси ва тўққиз фарзанди билан фидокорона тер тўкди. Оила аъзолари юқори ҳосилли пиёз нави етиштиришди, атиргул ва тут дарахтлари ўстиришда фаоллик кўрсатишди. Ишлаб топилган маблағни эзгу ишга сарфлаш учун ажратишди. Ниҳоят, эзгулик йўлида қадам қўйилди.

Самарқанд вилоятидаги «Китобхон» жамиятининг аъзолари отахоннинг хайрли ишини қўллаб-қувватлаб, кутубхонани ўз оталиғига олишди. Улар бу йил кутубхонага 5 минг китоб туҳфа этишади. Айни чоғда минг сўмлик китоб жавони сотиб олиниб, қишлоқ кутубхонаси учун берилади.

Мўъжаз кутубхона ҳар куни ўқувчилар билан гавжум. Кутубхоначи Зубайда Иброҳимова китобхонларнинг ҳар бир саволига аниқ жавоб беради, уларнинг ёшига мос китоблар тайёрлашда кўмаклашади.

ЎзТАГ сураткаш мухбири Р. ҒАФУРОВ яқинда Баҳром ота ҳузурида бўлди, кутубхоначилар иши билан танишди. У бугун эълон қилинаётган лавҳаларини шу ерда суратга туширган: ўз меҳнатидан мамнун Баҳром ота Самадовни ҳамиша шундай очиқ чеҳрада учратасиз; кутубхоначи З. Иброҳимова ўқувчилар даврасида.

Мулоқот

ЖАВОБИНГИЗНИ ТУШУНТИРИБ БЕРИНГ

Редакциямиз адресига кунига жуда кўплаб кишилардан жойларда социал-маданий шароитнинг ёмонлиги, ҳатто ичимлик сув, электр энергияси, газ йўқлиги ҳақида хат-хабарлар, шикоят аризалар келиб туради. Биз уларнинг маълум қисмини текшириш ва чора кўриш учун мутасадди ташкилотларга юборамиз. Шикоятлар, талабларнинг ижобий ҳал этилганлиги ёки ҳал этилаётганлиги ҳақида маҳаллий партия, совет хўжалик раҳбарларидан жавоблар оляпмиз. Бу кейинги йилларда меҳнаткашлар хатларига эътибор кучайганлигидан далолат, албатта.

Аммо шундай жавоблар ҳам келиб турадики, улар мазмунидан одамларнинг ҳақли талаби қондириладими ёки йўқми тушуниб бўлмайди.

Фикримизни исботлаш учун қуйида редакцияга келган шикоятлар ва уларга олинган жавоблардан айримларини эътиборингизга ҳавола этяпмиз.

«Қишлоғимиз аҳолисига 1969 йили план асосида уй-жой қуриб олиш учун ер ажратилди. Ана шунда севинганимизни айтмайсизми? Чунки планли ерга водопровод ва газ ўтказиш масаласини тезроқ ҳал қилиш мумкин. Аммо беҳуда қувонган эканмиз. Орадан шунча вақт ўтган бўлса-да ҳануз водопровод суви ва газдан маҳруммиз.

Биз колхоз ва район раҳбарларига бир неча маротаба мурожаат қилсак-да, фойдаси бўлмаяпти. Энди умидимиз сизлардан, ҳурматли редакция ходимлари».

Н. НАЗАРОВА,
Қаҳрамон она, Пастдарғом районидаги Киров номли колхоз, Темирхўжа қишлоғи, яна 15 имзо.

Бу хатга Пастдарғом район ижроия комитети раиси Б. Сулаймонов қуйидагича жавоб берган:

Ҳақиқатан, аризада кўрсатилган аҳоли талаби тўғри. 1989 йилда колхоз правлениеси аҳолини ичимлик сув билан таъминлаш мақсадида республика «Узгипросельхозводоснабжение» лойиҳалаш институтига 896 минг сўмлик лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлатди. Лекин колхознинг маблағи йўқлиги сабабли бу ҳужжатларни ўз вақтида ололмади. Натижада қишлоқларга сув ўтказиш 1990 йил планига кирмай қолди.

Колхоз иқтисодиёти ночор аҳволда. Хўжалик давлатдан 8 миллион сўм қарздор. Шу сабабли юқорида кўрсатиб ўтилган масалалар имконият даражасида ҳал этиб берилишини ижроия комитет доимо назоратда тутади.

Энди иккинчи хат билан танишинг:

«Ҳафтада бир маротаба ҳаммомга борган киши ўзини қушдай енгил ҳис қилади. Соғлом, покиза юради. Лекин шаҳримиз аҳолиси учун ҳаммомга тушиш катта муаммога айланган. Чунки аҳолиси хийла кўп бўлган Шаҳрихонда атиги учта ҳаммом мавжуд.

Бу ҳаммомларга қачон борманг, соатлаб навбат кутиб, қимматли вақтни беҳуда ўтказишга тўғри келади. Бир сўз билан айтганда шаҳар аҳолиси учун яна бир нечта ҳаммом қуриш зарур. Бунга шаҳар раҳбарлари нима дейишаркин?»

Ғ. ПАРПИЕВ,
Москва район соқчилик бўлими касаба уюшмаси комитети раиси.

Мана, газетхон саволига Шаҳрихон шаҳар ижроия комитети раиси Ш. Мирзаевнинг жавоби:

Ғ. Парпиевнинг «Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясига йўллаган хати муаллифнинг иштирокида кўриб чиқилди.

Дарҳақиқат, ҳозир шаҳар территориясида 3 та ҳаммом мавжуд бўлиб, улар «Москва» пахта тозалаш заводи, «Октябрь 60 йиллиги» колхози ҳамда «Победа» колхозлари ихтиёридадир. Шаҳар аҳолисига хизмат кўрсатаётган бу ҳаммомлар бир соатда 150 кишига хизмат кўрсата олади.

Бу аҳоли эҳтиёжини қондирмайди, албатта. Шунинг учун шаҳарда яна бир нечта ҳаммом қуриш керак. Лекин маблағ етарли эмаслиги учун бу иш чўзилиб кетмоқда.

Ҳозирги кунда шаҳар ижроия комитети томонидан яқин 2—3 йилда шаҳар марказий канализациясини қуриш мўлжалланмоқда.

Биз иккала жавобни ўқидигу бироқ аҳолининг ҳақли талаблари қондирилишини тушунмадик. Балки буни жавоб ёзган мутасадди ўртоқларнинг ўзлари тушунтириб беришар?

ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ.

Газламалар ярмаркаси

● Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида газламалар сотиш юзасидан республика улгуржи савдо ярмаркаси очилди.

— Ярмарка ўтказишдан мақсад — 1991 йил учун шартномалар тузишда ёрдамлашишдан иборат, — дейди республика Давлат план комитети раисининг ўринбосари, ярмарка комитетининг раиси В. Коровкин. — Савдо учун Ўзбекистон Енгил саноат министрлиги ва Маҳаллий саноат министрлиги корхоналарида тайёрланган жуда хилма-хил ип-газлама, шойи ва жун газламалар таклиф қилинган.

Битимлар тузишнинг тахминий тартиби белгиланган. Газламаларни биринчи навбатда тикувчилик ва пойабзал ишлаб чиқарувчи корхоналар, яъни бевосита бозорни тайёр маҳсулотлар билан таъминловчилар сотиб олишлари мумкин. Шундан кейингина маҳсулотлар савдо министрлигининг улгуржи базаларига таклиф қилинади.

Ярмарка 14 апрелга қадар давом этади.

(ЎзТАГ).

УМИДЛАР ПУЧГА ЧИҚМАДИ

9 апрель куни Тошкентда «Нажот» республика мувофиқлаштирувчи кенгашининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Кенгаш Афғонистонда асирга тушган совет ҳарбий хизматчиларини уйларига қайтариш муаммолари билан шуғулланади.

Мажлисни кенгаш раҳбари, Ўзбекистон ССР Қизил Ярим Ой жамияти Марказий комитетининг раиси О. Т. Воҳидова олиб борди.

— Мамлакатимиз жамоатчилиги ва ўзбек халқи, айниқса жангчиларнинг ота-оналари ана шу масалаларни жуда ўткир қилиб қўймоқдалар. Кўпчилик депутатлар Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессиясида шу ҳақда гапирдилар, — деди ЎзТАГ мухбирига О. Т. Воҳидова. — Жамоатчиликгина эмас, давлат ҳам муаммога жуда катта эътибор бермоқда. Маълумки, яқинда Афғонистонда хизмат қилган жангчиларни афв этиш тўғрисидаги иттифоқ қонуни қабул қилинди. Умид қиламизки, кенгашимиз ўзбекистонликлар оилаларигагина эмас, бедарак йўқолган йигитларга ҳам умид бахш этади.

Кенгаш ишида Туркистон Ҳарбий округи сиёсий бошқармасининг ва Ўзбекистон ССР Ташқи ишлар министрлигининг ходимлари, республика Хотин-қизлар кенгаши ва республика Уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши, «Ватан» жамияти ходимлари, диний маҳкамалар вакиллари иштирок этишмоқда.

Мажлисда Ўзбекистон Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгашининг раиси Р. Ғ. Ғуломов, Ўрта Осиё мусулмонлари диния бошқармасининг раиси, муфти Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф сўзга чиқдилар.

(ЎзТАГ).

ҚУВОНЧ УЛАШИБ

Тошкент ўйинчоқлар фабрикасида ишлаб чиқариш тармоқларини янги ускуналар билан жиҳозлаш давом эттирил-япти. Ўтган йилдан бошлаб корхона «Семурғ» фирмаси номи билан юритилмоқда. Ишчилар савдо шоҳобчаларига 15 миллион дона ўйинчоқ етказиб бериш ниятидалар.

Суратларда: 1. Назоратчи мастер Ольга Конониева; 2. «Тоҳир ва Зуҳра» номли жажжи қўғирчоқлар фарзандларимизга қувонч бағишлаши турган гап.

Л. ЖУРАВЛЕВА олган суратлар.

(ЎзТАГ).

• *Дин ва миллатлараро муносабатлар*

Ислом дини мутлоқ ҳиссийликдан маънавият томонга катта қадам ташлаган улуғ диндир.

Н. Г. ЧЕРНИШЕВСКИЙ.

ИНСОНИЙЛИК — ВУЖУД, ТИЛ ВА ДИЛ БИРЛИГИ

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТИ, УРТА ОСИЕ МУСУЛМОНЛАРИ ДИНИЯ БОШҚАРМАСИ ҲАЙЪАТИНИНГ РАИСИ, МУФТИ МУҲАММАД-СОДИҚ МУҲАММАДЮСУФ БИЛАН МУЛОҚОТ

— Муҳтарам муфти! Янгиланиш мамлакат мафкуравий оламида ҳам янгича ёндашувларни келтириб чиқармоқда. Ҳозирги пайтда динга ва диндорларга муносабат янгича мазмун касб этмоқда. Дарҳақиқат, ошкоралик туфайли энди динга эскилик сарқити эмас, балки инсоний баркамолликка, эзгуликка даъват этувчи ғоят кучли мафкуравий қурол, кўп қиррали илмий ва маданий меросимизнинг бир қисми сифатида қаралмоқда. Зеро, ислом назариясининг дунёвий илмлар қаторида туриши унинг бир бутун илмлигидан, инсон қалби ва онгига таъсири жиҳатидан эса юксак маънавий ва маданий мерос эканлигидан далолат беради.

Суҳбатимизни инсоний баркамоллик ва юксак маънавиятнинг диний талқини билан бошласак.

— Ислом инсонни қадрлашда илоҳий ўлчовни ишга солади ва мана шу ўлчов билан инсон қадрини баҳолайди. Қуръони каримда айтилишича, инсон Оллоҳ ҳузурида тақвоси билан қадрланади.

Бизда тақводорлик, тақво деганда тарки дунёчилик тушуниб келинган. Тақводор шахс деганда кўз ўнгимизда жулдур кийимларни кийиб, дунёдан юз ўгириб, қоронғи бир хилват жойда ўтириб, кечаю кундуз зикр ёки баъзи бир қўшимча ибодатлар билан шуғулланувчи киши гавдаланади. Аслида ундоқ эмас. Тақво сўзи — сақланиш маъносини англатади. Яъни ёмонликлардан, гуноҳ ишлардан сақланишдир. Бунга дунёдаги барча ёмон ишлардан қочиш ва жамики яхши ишларни қилиш билангина эришилади. Шундай экан, инсондан одобли, ахлоқли, имонли бўлиш, маънавий камолотга етиш талаб этилади.

— Қуръонда алоҳида таъкидланган «инсон мукаррам зот» иборасини изоҳлаб берсангиз? Ҳар қандай шахсни эъзозлаш, қадрлаш, ўзаро ҳурмат асосида муносабатда бўлишнинг байналмилаллик мазмуни хусусида нималар дейсиз?

— Инсон қадрини ва унинг шахсини камситиш ислом динига хос эмас. Унда доимо миллатидан, элатидан, танасининг рангидан ва бошқа тарафларидан қатъи назар, инсон инсонлиги учун улуғланади. Шунинг учун ислом дини ўз тарихида асрлар оша зарбулмасал бўлиб қоладиган ҳодисаларни бошдан кечирган. Пайғамбаримизга Қуръони каримнинг биринчи оятлари нозил бўлиб, у киши одамларни исломга чақираётган пайтида динни биринчи марта қабул қилган кишилар ичида турли наслу насабдаги одамлар бор эди. Уларнинг ичида Билоли Ҳабаший-Билол ибни Рабоҳ ҳам бор эди. Бу киши асли ҳабашистонлик бўлиб, қора танли киши экан. Лекин шунга қарамасдан мусулмон бўлганликлари учун у кишини ислом эъзозлаб, улуғлади. Сен қорасан, сени аслинг паст эди, ўзинг қул эдинг, деб биров камситгани йўқ.

Шунингдек Рум диёридан келиб, исломни қабул қилиб, Оврупо халқларининг вакили бўлиб юрган румлик Суҳайб номли катта бир саҳобий ҳам бўлганлар.

Бошқа халқлар ва турли қабилалар вакилларининг ҳаммалари бир одамнинг фарзандидек, бир оиланинг аъзосидек яшаганлар, байналмилалчиликнинг юқори даражадаги намунасини кўрсатганлар.

Кейинчалик ҳам миллатчилик, бир-бирининг миллатига, элатига ёки танасининг рангига қараб ажратиш исломда бўлмаган. Барча кишилар, миллату элатлар доимо бир тан бир жон бўлиб, яхши муносабатда оға-ини бўлиб яшашлари бу ислом тажрибасидир. Бунга мисоллар жуда кўп.

— Миллий ва миллатлараро муносабатлар тобора кескинлашаётган, миллий низолар кучаётган бир пайтда диннинг жамиятдаги роли қандай?

— Бундай пайтларда диннинг таъсири, албатта, ижобий бўлади. Ваҳолонки, ҳозиргача дин, хусусан, ислом ҳақида фақат миллатчиликнинг ва шундай кескинликлар келиб чиқишининг асосий манбаи сифатида жар солинган бўлса ҳам аслида ундоқ эмаслиги маълум. Буни ҳамма билади. Бу Қуръон оятларидан ва пайғамбар ҳадисларидан далиллар келтириб, неча бор исбот ҳам қилинган. Аввал айтиб ўтганимиздек, ислом дини ҳар қандай миллатчилик кайфиятларидан юқори турадиган оламшумул мафкура. У барча миллатларни бирлаштириб, барча миллатларни бир-бирига тенг қилиб, барча миллатларни дўст, ёру-биродар қилиб, тинч-омон яшашларини талаб этади.

— Ислом қон тўкишни, инсонга жабр-зулм кўрсатишни ва ҳар қандай камситишларни қоралайди, деб эшитганман.

— Тўғри, бу ҳақда Қуръони каримда жуда кўп оятлар бор. Жумладан, шундай оятлардан бирида «Кимки одам ўлдирмаган, ўлдиришга лойиқ ишларни қилмаган шахсни ўлдирса, у ер юзидаги жамики одамларни ўлдиргандекдур» дейилади. Яъни, бегуноҳ бир кишининг қонини тўкиш — бутун инсониятнинг қонини тўкиш билан баробар гуноҳга тенг дейилган.

Машҳур муҳаддис Имоми Бойҳақийнинг ривоят қилишларича, пайғамбаримиз ўз ҳадисларидан бирида «Оллоҳ таъоло учун бир кишининг қони ноҳақ тўкилганидан кўра, дунёнинг завол бўлгани осонроқдур», деган эканлар.

— Имоми Бухорий эса ўз ҳадисларида «Кимки муоҳидни (аҳднома асосида мусулмонлар ичида яшовчи мусулмонмас кишини) ўлдирса, жаннатнинг ҳидини ҳам ҳидламайди, жаннатнинг ҳиди эса қирқ йиллик масофадан келиб туради», деган экан.

— Кўрдингизми, ноҳақ қон тўкиш кишига нақадар оғир гуноҳ. Жабр-зулм кўрсатишнинг ҳам гуноҳи бундан кам эмас. Қуръони каримда жабр-зулмни қораловчи оятлар жуда кўп. Улардан бирида «Оллоҳ золимларни хуш кўрмайди» дейилса, бошқасида «Золимлар нажот топмайди» дейилади ва ҳоказо.

Ислом камситишларни қоралаши тўғрисида ҳам хоҳлаганимизча гапиришимиз мумкин. Бу ҳақда Қуръони каримнинг «Ҳужурот» сурасида бундай дейилади: «Эй, мўминлар, бир қавм иккинчи қавмни масхара қилмасин, шоядки масхара қилинганлар улардан яхшироқдир».

— Ҳазрат, Сиз халқ депутатисиз. Жамоат арбоби сифатида кўпмиллатли жумҳуриятимизда миллий ва миллатлараро муносабатлар юзасидан тўпланиб қолган муаммоларни нималарда кўрасиз?

— Ҳаётимизда юзага келган муаммоларнинг барчасига нима сабаб бўлса, миллатлараро муносабатларда пайдо бўлган муаммоларга ҳам ўша нарсалар сабабдир. Ишлаб чиқаришда қўшиб ёзишлар бўлган бўлса, миллатлараро муносабатларда ҳам қўшиб ёзишлар бўлган. Иқтисодиётда ёлғон ишлатилган бўлса, бу борада ҳам ёлғон ишлатилган. Ҳайбаракаллачилик, расмиятчилик ва бошқа иллатлар, мана кўриб турибсизки, ҳозирги кунга келиб жиддий, бутун мамлакатни ўйлантириб қўйган муаммоларни келтириб чиқарди.

Менимча, ҳар миллатга ўз фазилатларини намоён қилиши учун кенг йўл очиб бериш керак. Жанжал, тўполон билан эмас, балки ўзаро мусобақа билан ҳар бир миллат ўзининг миллий кўринишларини кўз-кў. қилсин, бир-бирига ўрнак бўлсин. Ана шундагина бу масалани тўғри ҳал қилган бўламиз. Масалалар тўғри, асосли қўйилсин, раҳбарлар эса журъат ва ирода билан ҳал қилсинлар.

— Айни пайтда одамлар ўртасида бир-бирига муносабат бирмунча совугани, меҳр-оқибат ўрнини лоқайдлик ва худбинлик эгаллаётгани хусусида кўп гапирилмоқда. Кишилар руҳиятидаги бундай ўзгаришни қандай изоҳлайсиз?

— Одамлар ўртасида ўзаро муносабат совиб, меҳр-оқибатнинг йўқолиб бориши фожиа. Бу ислом ақидасига мутлақо зиддир. Қуръони каримда ва ҳадиси шарифларда инсон фақат ўзининг шахсий манфаатини кўзлаб, ўзгаларга нисбатан лоқайд бўлиш ҳоллари қаттиқ қораланади. Қуръондаги «Нисо» сурасининг 36-оятида шундай дейилади: «...ота-оналарингга яхшилик қилинглар, шунингдек қариндошлар, етимлар, мискин-бечоралар, қариндош-қўшни, оддий қўшни, ҳамроҳ, мусофир, қул ва чўриларга ҳам яхшилигингизни дариғ тутманг. Оллоҳи таъоло фақат ўзини билувчи, кибру ҳаволи кишиларни ёмон кўради».

— Сизнинг депутатлик ҳаракат дастурингизда жамият ва шахс бирлиги, жамият ва шахс ўртасидаги руҳий, маънавий, ахлоқий боғлиқлик ҳақида гап боради. Мен шундай тушундим: назаримда жамиятни руҳий тозалаш инсонни руҳий поклашдан бошланади. Шундай эмасми?

— Ҳа, менинг депутатлик ҳаракат дастуримда жамиятнинг руҳий эҳтиёжларини қондириш муҳим ўрин тутади. Чунки, ҳозирги пайтда жамиятимизда руҳий, маънавий қаҳатчилик ҳукм сурмоқда. Албатта, бу бир-икки йилда вужудга келгани йўқ.

Инсонга ишлаб чиқариш қуроли сифатида қаралди. Унга моддий фаровонлик ҳақида фақат сафсата сотилди. Оқибатда моддий бойликлар ортидан қувишга ўтилди. Бу эса ниҳоятда хавфли. Чунки инсонда шахсий манфаат, мол-дунёга ҳирс каби туйғулар азалдан бор. Мана шу нозик ҳолатни ҳисобга олган ҳолда ислом динида ҳавойи нафсга берилмаслик, молу-дунёга ўч бўлмаслик кенг тарғиб қилинади.

— Билишимча ислом инсонни тана ва руҳдан иборат деб таърифлайди. Тананинг ўсиши, улғайиши, соғлом бўлиши учун қанчалик эътибор лозим бўлса, руҳга ҳам шунча эътибор жоиз. Шунинг учун ислом инсонийликнинг ана шу икки палласига бир хил тош қўяди ва унинг тарбиясига бир хил талаб қўяди. Зотан, инсоний баркамоллик — соғлом тан ва покиза руҳ мажмуасидир.

— Тўғри. Инсоннинг инсонлиги унинг шакли ё танасида эмас, балки руҳида. Инсон руҳи билан бошқа жонзотлардан алоҳида фарқ қилади. Агар инсоннинг ҳаётдаги эҳтиёжлари таом, маскан ва жинсдан иборат десак, руҳни инкор этсак, унинг бошқа жонзотлардан нима фарқи қолади?

Инсон ниҳоятда мураккабдур. Шунинг учун ҳам Америка Қўшма Штатларида тузилган инсонни ўрганиш илмий-текшириш институтининг раҳбари, Нобель мукофоти соҳиби Алексео Кара ўзининг қарийб 40 йиллик илмий ишлари ниҳоясида «Инсон тушуниб бўлмас нарса» номли китоб ёзган.

Бизда ҳам дин, ҳам руҳ инкор этилди. Оқибатда савоб, инсоф, товфиқ, одамгарчилик, меҳр-шафқат, хайр-эҳсон каби минглаб йиллар давомида кишиликнинг эзгулик шиори бўлиб келган тушунчалар орамиздан йўқола бошлади. Ҳамма оддий фойда ҳақида ўйлайдиган бўлиб қолинди. Юқорида айтганимиздай руҳий, маънавий қаҳатчилик юзага келди. Кексайиб қолган ота ёки онасини қариялар уйига ташлаб, йиллаб хабар олмай, кайф-сафо қилиб юрган бойваччаларда руҳий поклик бор дейсизми? Кекса чолни алдаб уйига кириб, уни ваҳшийларча ўлдириб, уч сўм пулини олиб чиқиб кетган навқирон йигитни руҳий тарбия топган дейсизми? Нима учун ҳар йили ўн минглаб вояга етмаган ёш болалар жиноят қилиб қамалмоқдалар?! Нима учун ҳеч нарсадан ками йўқ ота-оналар ўзларининг ароқхўрликлари туфайли ногирон бўлиб туғилган фарзандларини махсус етимхоналарга топшириб қўйиб, йиллаб хабар олмайдилар?

Мен руҳий, маънавий покланиш деганимда жамиятнинг ҳар бир аъзоси яхши тарбия топиб, руҳи пок бўлиб, маънавий юксакликка эришсин, ундаги бу ички туйғулар фақат яхшиликка ундасин ва ёмонликдан қайтарсин, демоқчиман. Ҳар бир киши яхшиликни яхшилиги учун қилсин, ундан келадиган моддий манфаатни кўзлаб эмас! Агар ҳар бир киши руҳий покланса, жамиятимиз ҳам руҳан покланган бўлади. Чунки жамият алоҳида-алоҳида аъзоларнинг жамулжамидир.

— Ислом ҳар доим мусулмондан ўз илмини ошириб боришни талаб қилади. Ислом назарияси билан бирга дунёвий фанлар, ер, коинот ва умуман табиат Қуръон ва бошқа ҳадисларда қандай талқин қилинади?

— Ислом дини — илм дини, деб аввал ҳам такрорлаб ўтдик. Биз илм деганда фақат шаръий илмларни эмас, балки инсон манфаатини кўзлаган, у учун доимо фойдали бўлган барча илмларни назарда тутамиз. Ислом ҳукми бўйича жамиятда унинг тараққиёти учун керакли илмларни билувчи шахслар бўлмоғи зарур. Эҳтиёжига яраша илмларни эгалламаган жамият аъзоларининг барчаси Оллоҳнинг олдида гуноҳкор бўладилар. Бу ислом динининг қоидаси. Мусулмонлар шунга доим амал қилиб келганлар.

Илм қаерда бўлмасин, манфаатли бўлгандан кейин, инсонларга фойда бергандан кейин уни талаб қилиш, уни топиш, ўрганиш ва кишилик ҳаётида фойдаланиш ислом динининг юқори даражадаги олийҳиммат ва халқчил талаби ҳисобланади.

Шунингдек, илмга қизиқтирувчи ҳадиси шарифлар ҳам жуда кўп. Пайғамбаримиз «Илм талаб қилиш ҳар бир мусулмон эркагу аёлга фарздир», дейдилар. Ёки бошқа бир ҳадисда «Кимки дунёни хоҳласа илм олсин, кимки охиратни хоҳласа илм олсин, кимки ҳам дунё, ҳам охиратни хоҳласа илм олсин», деб зикр этилади.

— Биз эътиқод ҳақида кўп гапирамиз. Эътиқод дилдадир, деймиз. Яна ҳалол, ростгўй, ҳақиқатга интилувчи, уни ҳимоя қилувчи кишиларни коммунистик эътиқодли деймиз. Сизлар эътиқод тушунчасини қандай изоҳлайсизлар?

— Эътиқод — арабча сўз бўлиб, бу ишониш деган маънони билдиради ва бизда имон калимаси ўрнида қўлланилади.

Ислом динида қилинаётган ҳар бир иш ва айтиладиган сўз қалбдаги ниятига мувофиқ — мос бўлмоғи талаб қилинган. Аммо агар қилинаётган амалий ишлар, айтилаётган сўзлар қалбдаги ниятга зид бўлса, бу ислом динида мунофиқлик, яъни, икки юзламачилик деб қораланади.

Пайғамбаримиз Муҳаммад Алайҳиссалом «Тақво бу ердадур» деб кўксиларини кўрсатганларида ҳам инсоннинг қалби тоза, нияти пок, тўғри бўлиши лозимлигини назарда тутганлар. Чунки, ният тўғри бўлмаса, одамлар кўрсин учун баъзи ишларни қилиб, баландпарвоз гапларни айтиб юрса, ундан заррача ҳам фойда бўлмайди.

Баъзи бир қисқа ўйловчи кишилар бу ҳадисни қалбда ишонч бўлса бўлди, бу ёқда нима иш қилса ҳам бўлаверади, деб талқин қилишади. Бу мутлақо нотўғри. Имон — эътиқод — бу тил билан айтиш, дил билан тасдиқлаш ва вужуд билан амал қилишдир.

Суҳбатни Нарзулла ЖЎРАЕВ олиб борди.

АХБОРОТ

МУСИҚА КЎРИГИ

● КЕЧА Тошкентда Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятлари камер мусиқаси ижрочиларининг биринчи маҳорат кўриги бошланди.

Бу кўрикда Тошкент, Олмаота, Фрунзе, Душанбе ва Ашхобод шаҳарларидан таклиф этилган 50 дан зиёд мусиқавий жамоалар иштирок этмоқда.

Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваториясида бошланган кўрикнинг дастлабки кунида Исмоил Жалилов раҳбарлигидаги «Ўзбекистон юлдузлари» камер оркестри ва ёш мусиқачилари ўзларининг ижрочилик маҳорати билан кўрикка файз бахш этдилар.

САЙЁҲЛАР МАМЛАКАТИ

● КЕЧА чет эл туризми бўйича СССР Давлат комитетининг Тошкент бўлимида «Венгрия: сайёҳлар ва дўстлар» мамлакати мавзуида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Тарихий обидаларга бой бу мамлакат жаҳондаги йирик сайёҳлар диёридир. 25 мамлакатдан бу диёрга сафар қиладиган кишиларнинг умумий сони 24 миллионга етган. Бу, Венгрия аҳолиси умумий сонидан икки баравардан ҳам ортиқроқ, дегани.

Матбуот анжуманида Венгриянинг «ИБУС» сайёҳлар фирмасининг СССРдаги вакили Ласло Таал мухбирларни қизиқтирган саволларга жавоблар қайтарди. Ўзбекистон жумҳуриятининг хорижий саёҳат ишқибозлари бу мамлакатга тез-тез бориб турадилар. Куни кеча Бухоро меҳнаткашларининг вакилларидан иборат бир гуруҳ саёҳатчи ана шу сўлим диёр сафаридан завқланиб қайтди.

Шу кунларда Венгрия ва Ўзбекистон ўртасида саёҳатчилар гуруҳларини кўплаб айирбошлаш ҳақида режалар тузилмоқда.

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

● БУГУН жумҳурият театр арбоблари уюшмасида Ўзбекистонда мусиқали театрлар ва уларнинг ижодий фаолияти мавзуига бағишланган икки кунлик анжуман якунланади.

Йиғинда Тошкент, Самарқанд ва Нукус шаҳарларининг мусиқали театрлари намояндалари қатнашмоқдалар. Улар ҳозирги қайта қуриш муносабати билан ижодий баркамоллик, замонавий саҳна асарлари, истеъдодли ёшларнинг маҳоратини ошириш, бастакорлар ва мусиқачилар билан яқин ҳамкорликда ишлаш ҳақида фикрлашмоқдалар.

КИЧКИНТОЙЛАРНИ ҚУВОНТИРИБ

● БУГУН жумҳурият давлат қўғирчоқ театрининг ижодий ходимларидан бир гуруҳи Москва области шаҳарлари бўйлаб сафарини бошлайди.

Кичкинтой томошабинларни хурсанд қиладиган бу театр ижрочилари драматург Исфандиёрнинг «Темирчи ва малика ҳақида эртак» асарини намойиш этадилар.

Театр сафари 25 кун давом этади.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

САНОАТ КОРХОНАЛАРИ ВА ШИРКАТЛАР ДИҚҚАТИГА!

«СПОРТ МОЛЛАРИ» РЕСПУБЛИКА УЛГУРЖИ-ЧАКАНА САВДО БИРЛАШМАСИ САНОАТ КОРХОНАЛАРИ ВА ШИРКАТЛАРГА СПОРТ ЙЎНАЛИШИДАГИ МАҲСУЛОТЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ЎЗЛАШТИРИШНИ ТАВСИЯ ЭТАДИ (кейин бу маҳсулотлар бирлашма магазинлари орқали сотилади).

Агар бизнинг таклифимиз Сизни озгина бўлсада қизиқтириб қолган тақдирда аҳоли орасида эҳтиёж катта бўлган қуйидаги буюмларни тайёрлашга киришишингизни маслаҳат берамиз: «Албатрос» ва педалли катамаранлар, дам бериладиган матрацлар, гимнастика машғулотларида фойдаланиладиган мосламалар, скамейкалар ва кўприклар, пластмассадан тайёрланган шахмат (тахтаси, билан), ёғочдан ишланган шахмат (тахтаси билан), буюртма биллиардлар, клуб, ярим клуб биллиардлари, биллиард кийлари, гимнастика ҳалқалари, пластмасса ҳалқалар, баскетбол тўплари, велотренажёрлар, телескопли ва спиннингли қармоқлар, балиқ овлаш ғалтаклари, авто-юк ташиш тиркагичлари, автомобилнинг юкхонаси, ўсмирлар учун велосипедлар, гимнастика харилари, қуйма гантеллар, резинали елка эспандерлари, пружинали елка эспандерлари, арқон нарвонлар, органик шишадан ишланган баскетбол тўсиқлари, балиқ овлаш қўнғироқчалари ва ҳоказолар.

Ҳажм ўлчовлари ва шартнома тузиш масалалари юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 700000. Тошкент шаҳри. Урицкий кўчаси 9-уй

«СПОРТ МОЛЛАРИ» РЕСПУБЛИКА УЛГУРЖИ-ЧАКАНА САВДО БИРЛАШМАСИ

(телефонлар: 35-11-07, 35-05-13).

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

Ўзбекистон ССР Маданият нозирлиги
М. Қориёқубов номли ўзбек давлат филармонияси

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

13 апрель соат 19.00 да;
14 апрель соат 16, 19.00 да
15 апрель соат 12, 15 ва 18.00 да

«ЎЗБЕК ГИПНОЗЧИСИ»

Фарҳод РАЖАБОВ

ГАСТРОЛЛАРИ

ПРОГРАММАДА:

Гипноз, мўъжизалар, иллюзион ревю, психологик тажрибалар. Африка бўғма илонлари билан олишув, шунингдек руҳий таъсир орқали беморларни даволаш...

КАТТА КОНЦЕРТ

Қатнашадилар: сиз ёқтирган хонандалар, эстрада юлдузлари, замонавий РОК группалари...

(Концертда гипноз билан ухлатилган томошабинлар ўзларининг санъатини намойиш қиладилар).

Томошадан кейинги соғайиш эса гипноз таъсири натижасидир.

Касса соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.
Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84, 44-29-04

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 11/IV да **Оққуш кўли.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/IV да **Юлдузли тунлар.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 11/IV да **Анқовлар чайқови.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/IV да **Паранжи сирлари** (19.00).

Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлиги жамоаси жумҳурият аҳамиятидаги шахсий пенсионер, 1927 йилдан КПСС аъзоси

Ғафуржон РУСТАМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институти жамоаси хорижий шарқ мамлакатлари адабиёти бўлимининг мудири, филология фанлари номзоди Р. У. Хўжаевага отаси

Умар Хўжаевич ХЎЖАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўқитувчи» нашриёти жамоаси ва жамоат ташкилотлари физика-математика адабиётлари редакциясининг муҳаррири Х. Пўлатхўжаевга отаси

Шунур ПУЛАТХУЖАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлиги Иттифоқ аҳамиятидаги шахсий пенсионер, 1941 йилдан КПСС аъзоси

Умар ХУЖАЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

СПОРТ

ФУТБОЛ:

ДАСТЛАБКИ ОЧКОЛАР

● БУГУН иккинчи лиганинг Ўрта Осиё зонасига киритилган коллективлар ўртасида 2-тур ўйинлари ўтказилади. Маълумки, бу зонада жумҳуриятимизнинг 14 командаси қатнашмоқда.

Биринчи лигага ўтиш учун даъвогарлик қилиш ҳуқуқи берилган шарқий зонада жумҳуриятимизнинг етти командаси куч синашмоқда. Кеча бу коллективлар ўртасида 2-тур ўйинлари бўлиб ўтди. Дастлабки учрашувларда эса жумҳуриятимиз коллективлари қимматли очколар олишга ҳаракат қилишди: «Навбаҳор» — «Копетдоғ» — 1:0, «Спартак» — «Зарафшон» — 1:1, «Сурхон» — «Қайсар» — 1:0, «Сўғдиёна» — «Целинник» — 2:0, «Нефтяник» — «Трактор» — 2:0; «Автомобилист» — «Динамо» — 2:1.

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

● ЧИМ ХОККЕЙ. Эркаклар олий лига командалари ўртасида мамлакат чемпионатининг дастлабки тур ўйинлари ўтказилди. Андижоннинг «Звезда» хоккейчилари «Раздан» майдонида имкониятни (0:1) бой беришди.

● ВЕЛОПОЙГА: Тоғ йўллари бўйлаб ўтказилган кўпкунлик пойга 401,6 километрни ташкил этиб, олти босқичдан иборат эди. Бу масофани олмалиқлик С. Чегина 11 соат 6,75 секундда босиб ўтиб, иккинчи ўринни эгаллади.

● БОКС Парижда ўтказилган халқаро мусобақада совет боксчилари бешта олтин медалли бўлишди. Жумҳуриятимиз чарм қўлқоп усталаридан Александр Григорьян (60 кг) билан Игорь Бунин (75 кг) ғолиблик супасига кўтарилишди.

Муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.